

GORENJEC

Političen in gospodarski list.

Stane za Kranj z dostavljanjem na dom 4 K, po pošti za celo leto 4 K, za pol leta 2 K, za druge države stane 5-60 K. Posamezna številka po 10 vin. — Na naročbe brez istodobne vpošiljatve naročnine se ne ozira. — Uredništvo in upravnništvo je na pristavi gosp. K. Floriana v »Zvezdi«.

Izhaja vsako soboto

zvečer

Inserati se računajo za celo stran 50 K, za pol strani 30 K, za četrt strani 20 K. Inzerati se plačujejo naprej. Za manjša oznanila se plačuje za petič-vrsto 10 vin., če se tiska enkrat, za večkrat znaten popust. — Upravništvu naj se blagovoljivo pošiljati naročnina, reklamacije, oznanila, sploh vse upravne zadeve, uredništvu pa dopisi in novice. — Dopisi naj se izvolijo frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

Zmaga ali poraz?

Državni zbor se je vsled zažugane obstrukcije slovenskih klerikalcev in čeških agrarcev zaključil. To se je zgodilo proti volji vlade. Cesar je obljubil rumunskemu kralju, da se bo z Rumunijo sklenila trgovska pogodba, in vlada je napela vse moči, da dobi dotični pooblastilni zakon. A zapretna obstrukcija je to preprečila. Slovanska unija je sklenila pred proračunsko debato, da dovoli vladi proračun, drugega pa prav nič v tem zasedanju. Ko je bil proračun rešen, a vlada državnega zbora ni hotela odgoditi, so vložili slovenski klerikalci in češki agrarci več nujnih predlogov, da zapro dnevni red. Ko so bili ti predlogi že vloženi, posvetovala se je slovanska unija zopet o položaju in prišla do zaključka, da nima povoda premeniti svojega prvotnega sklepa. Iz tega izhaja, da ni pravilno trditi, da je bila obstrukcija neuspešna, nedosledno je pa tudi govoriti le o klerikalni obstrukciji, ker to obstrukcija je krila na Dunaju vsa slovanska unija s svojim hrbtom in nam se vidi neumestno, da slikajo sedaj nekatera glasila posledice te obstrukcije za poraz klerikalcev. — Nekateri se zgražajo nad taktiko dr. Šušteršiča, ki je pri pogajanjih postopal samovoljno in zavratno. To je res. Ali zgražati se ni treba zaradi tega. Dr. Šušteršič ni bil nikdar junak Tolstojevе vrste, on ni bil nikdar nezoperstavljaev, načela pridige na gori so mu bila vedno tuja in nikdar ni bila njegova slabost delati za druge. To sta vedela dr. Kramar in Hribar, preden sta sedla z njim k eni mizi. Tak kot je sedaj dr. Šušteršič, je bil pred in po žilindri, pred obstrukcijo v deželnem zboru in po isti, pred Schwarzom in pred obstrukcijo v državnem zboru. Zaradi tega tudi danes ni povoda zaradi njegove taktike razbijati slovanske zveze. — Zaradi nekaterih pojavov

zadnjih dni se bojimo, da se v naši napredni stranki zopet oglasi stari Adam. V Ljubljani so ljudje, ki še vedno mislijo, da se terorizem dr. Šušteršiča, katerega danes občuti cela dežela, da streti s taktičnimi potezami kot s cesarjevo grajo ali z njegovo neprijateljnostjo. Tu ne tiči njegova moč in tudi ne njegova Ahilejeva peta. Moč dr. Šušteršiča tiči v Ljudski posojilnici in v Gospodarski zvezi. Orožje proti njemu pa je zveza slovenskih zadrug. Pri zadnjem zaupnem shodu narodno-napredne stranke se je premagal vendar enkrat predsodek, da je pod častjo, da bi se vodstvo napredne stranke učilo od klerikalcev. Trditev pa, da je stranka že prerोजना, je utopija. To je začetek in prav majhen začetek. — Ko je vodja »Omladine« vstopil v napredno stranko, so njegovi ožji prijatelji to obžalovali, češ: škoda za lep talent, ki se bo izrabil, pa brez uspeha. Ti mladi ljudje imajo včasih čudovito zbrano sodbo. Mi bi v tem trenutku, ko se zopet oglašajo stari Adam, ki meni, da so debele besede vedno tehtni argumenti na ves glas klicali vodstvu stranke: Ne pustite zopet zdrkniti vlaka s tira, dr. Žerjav je lepa pridobitev, ali veliko premalo. Stranka ne potrebuje le kapljic mlade krvi, ampak celih potokov. Za hrbtom dr. Žerjava mora nastati široka gaz, po kateri bo šla zopet mladina v stranko, najprej akademična, potem meščanska in konečno — last not least — kmetska mladina. Na to misliti je sedaj ugoden čas, ko so se začele počitnice. V nekaterih ljubljanskih krogih, ki delajo včasih tudi javno mnenje, se včasih zatrjuje, da nam klerikalci niso nevarni, ker jih mora ugonobiti že njih kruta maščovalnost, dejstvo, da nimajo nobenega pravnega čuta pri upravi javnih zadev in nadutost, s katero se ponajajo s pomamikanjem pravnega čuta, abderitstvo, katero kažejo nekateri mladi ljudje

brez izkušenj, brez duževnega ravnotežja, brez ti-stega, kar imenuje Francoz: savoir vivre — katere so politični valovi vrgli kar čez noč do moči, s katero se sedaj igrajo, kakor otroci s konjički. To je vse res, ali nikar misliti, da je preobrat že pred durmi. In če bi se našemu kmetu res posrečilo, streti dvojne verige: verske in posojilniške, ki mu oklepajo roke in noge, na koga naj se nasloni? Na sedanjo napredno stranko se ne more, — preozka je še njena podstava, preveč je še obvladana po teoriji, premalo obsežen, premalo gibčen je njen program.

Te besede smo zapisali v času teh kislih kumar, ker se nas nekateri pojavi zadnjih dni navdali z bojaznijo, da bi se vrnil stari časi, z bojaznijo, ko da bi ponehavalo zanimanje za podrobno delo. Pa brez zamere!

Družba sv. Cirila in Metoda. 200 × 1000

ali: odgovorimo Roseggerju!

Nemci so nam napovedali boj na celi črti. Niso nam še dovolj odtrgali naše zemlje — niso nam vzeli še dovolj naše dece in jo žrtvovali svojemu Molohu. Prišel jim je na pomoč še njihov pesnik Rosegger z znanima pozivom, naperjenim na vse imovite Nemce, da naj pokažejo svojo ljubezen do nemškega naroda z dejanjem na ta način, da naj vsakdo določi iz svoje imovine 2000 K za ustanovitev nemških šol ob jezikovnih mejah. Znesek 2000 K naj zapade šele tedaj v plačilo, ako se najpозneje v petih letih oglasi 1000 Nemcev, ki so pripravljeni žrtvovati vsak po 2000 K v ta namen. Dva milijona kron, ki se v ta namen nabere, bosta zadostovala, da se marsikje utrdi nemška meja. Ne dvomimo, da bodo Nemci nabrali ta denar v znane svoje »kulturne« namene.

PODLISTEK.

Katakombe na mengliškem polju.

Črtice iz domače gorenske zgodovine. Dalje.

Vrgla sva tudi midva nekaj vejic na grmado francoskih »generalov«, potem pa krenila zaznamovano pot preko Stražnika. Kmalu prideva na sled stare, če smemo verjeti Gameljčanom, rimske ceste, ki je peljala tod skozi na vrh Rašice, kjer je stal rimski grad, katerega sledovi so se še pred 30 leti dobro poznali. Od tam je šla cesta dalje po vrhu Rašice nad vasmi Dobeno mimo nekdanjega keltskega gradišča (1/4 ure pri Sp. Debenu) in dalje ob robih izrastkov Rašice čez Mengiš proti Kamniku i. t. d. Koliko je resnice na tej »rimski« cesti, to naj doženo drugi; zelo verjetno pa je, da so to cesto rabili stari fužinarji iz Sp. Gameljnov. Sploh se pa midva z dr. Čakajcem tudi za to vprašanje nismo bogve koliko brigala. Takisto tudi ne za stare steze, ki se vlečejo na in pod grebenom Stražnika in katere so služile gotovo še rokovernjačem na njihovih skrivnih pohodih. Ampak naju so veliko bolj zanimale borovnice, s katerimi sva si gasila žejo, dokler nisva prišla na drugi »tabor«, ki stoji ravno nad Sp. Gameljni in nudi potniku diven razgled,

posebna na gorenske planine in bližnjo Rašico. Od tod se opazijo tudi v divje razoranem skalovju zevajoče jame nad rašiško cerkvijo. Rašičanje jim pravijo »na ušitih«. Vedel bi o njih mnogo zanimivega povedati, da ni bilo že proti koncu najinega pota preveč — črešenj. Vsikdar iznajdljivi dr. Čakajc je bil tudi to pot kmalu iznajdel, da ravnokar zrele črešnje bolj ugajajo želodcu, nego ušesom povest o roparskih jamah. S tem nazorom sem se bil tudi jaz kmalu sprijaznil in tako sva zobala, zobala, dokler se izza konca vasi ne prikaže Rašica — o ta nepridiprav, globoko vzdihneva, pa z Bogom črešnje za nama! Kreneva jo gori po vrtovih in v 5 minutah sva bila sredi Rašice pri cerkvi. Blizu nad cerkvijo stanuje moj junak »Stari Grog z Rašice« — star, a še vedno mož-korenjak. V času, ko so rokovernjači še kolovratili po Rašici, je tedaj mladi Grog pasel ovce tam okrog »belih peči«, kjer so rokovernjači imeli svoje zavetišče, se včasih prav dobro gostili, pa tudi mladega Gropa k sebi povabili. Zato vam pa tudi ve mnogo, mnogo povedati o rokovernjačih. Škoda, da nama čas ni dopustil, da se ustaviva pri njem ter iz njegovih ust izveva kaj izvirnega iz starih burnih časov. Tudi je bil moj tovariš zopet iznajdel, da bi bilo vrlo dobro, če se malo oddahneva pri novi hišici na drugem koncu vasi, tam, kjer »Bog roko ven

moli«. Kakor se navadno takim nevarnim krajem rad izognem, to pot mi ni kazalo drugega, udal sem se. Radovedno so nas motrili možje Rašičanje, ko prideva pred — ne vem, če smem reči: gostilno, ker tu točijo le mengiško pivo in »Jeruš«, ne znam iz katerega vira. Ali komaj sva se usedla k mizici koncem hiše, postali smo si že vsi dobri prijatelji. Z nekim ponosom, ki je le Gorenjcu prirojen, so nama izkazovali dragoceni kos svoje domače grude, opozorili nas na nepričakovano lep razgled širom doli po ljubljanskem polju in daleč gori proti gorenskim snežnikom. In vedno večja je postajala gruda okoli nas. Naposled nas je počastil še sam gospod rašiški župan in začele so se spletati zanimive povesti iz starih zlatih, pa tudi hudih časov. Neverjetno, koliko gradiva po ustmenih sporočilih o francoski vojski, o rokovernjačih, o starih fužinarjih, kot prvotnih prebivalcih Rašice, leži tukaj v priprosti ljudski duši shranjenega. In čudno se zdi potniku, koliko doslej neznanih krajevnih zanimivosti krije to čudno razorano rašiško gorovje v sebi. Par streljav od nas doli so takozvane »močile«, kjer ob ugodni zimi že v predpustu zraste tolika trava, da jo kose. Najlepše sadje vidiš tu, posebno pa v sosednjih vaseh Dobeno. Zgorej po hribu pa tu okoli najizrazovitejšega krasa, jam in prcnadov raste najlepše gozdno drevje, tukaj bukve, tam

Rosegger izniva s svojim oklicem naš odговор, saj taj poziv je obrnjen naravnost proti nam. Ali naj mirno gledamo, kako nama bodo stari naši sovragi trgali kos za kosom naše lepe slovenske zemlje, kako nam bodo odtujali naše deca in iz nje vzgajali janičarje, ki nas bodo se bolj zafinili nego oni?

Ne, in stokrat ne!

Odgovorimo Roseggerju slovensko! Pozivljamo vse zavedne Slovence, slovenske denarne zavode in občinske zastope, da naj žrtvujejo vsak za ustanovitev slovenskih šol ob jezikovnih mejah vsaj po 200 kron. Ta znesek bi se moral vplačati najpозnejše v petih letih in je dotičnik, ki se zaveže, v ta namen žrtvovati 200 K, na svojo ebljubo šele tedaj vezan, ako se najpозnejše v petih letih zaveže 1000 Slovencev žrtvovati v ta namen po 200 K. Na ta način bi prispevali v zgoraj označeni namen 200.000 kron — za naše skromne razmere veliko vsoto!

Dotične obveznice naj se pošiljajo družbi sv. Cirila in Metoda, ki bo tudi sprejemala vplačane zneske in jih posebej upravljala. S tem zneskom izdatno ukrepimo naše meje, ustanovimo v jezikovno nevarnih krajih nove šole in vsaj deloma prestrizemo delovanje nemaškega Schulvereina.

Slovenke! Slovenci! Pokazimo dejansko, da ne ljubimo svojega naroda le z besedami! Žrtvuimo imenovani znesek, ki ga bode marsikdo mogel utrpjeti; položimo ga domu na altar!

Sedaj, ko se hočejo naši sovragi s ponovljeno močjo vreči na naše ozemlje, bodimo si v svesti svoje dolžnosti napram naši domovini.

Slovenke! Slovenci! Ob dvanajsti uri, ko se nam bliža sovražnik, Vas pozivljamo, da se ne odtegnete temu pozivu; pokazite dejansko, kako ljuba in sveta Vam je Vaša rodna zemlja, kako svet Vam je Vaš lepo doneči materni jezik! Vsi, ki so Vam blagovitejše razmere, k žrtveniku za dom in očetnjavo!

—k.—

Pripomba uredništva: Pisec tega članka nam javlja, da prvi podpiše v zgoraj naznanjeni namen pod navedenimi pogoji znesek 200 K; v tem se mu je pridružil tudi še neki drug gospod. Imamo torej podpisanih že 400 K. Hkratu nasvetujemo, da se naša nova zbirka imenuje Ciril - Metodov obrambni sklad. Iskreno želimo, da bi ta poziv ne ostal glas vpijočega v puščavi. Obistinitve Ciril - Metodovega obrambnega sklada bi bila velikega pomena za naše narodno prizadetje, bila bi krepka zavora sovražnim nakanam!

«Slov. Branik».

Poučni listek.

Nekoliko o naši ustavi.

Dalje.

Občinski zastop.

Poleg tega se volijo namestniki odbornikov, ki bi bili zadržani ali bi odpadli iz kakršnegakoli vzroka, in sicer znaša njihovo število polovico števila odbornikov.

Občinsko starešinstvo obstoji iz občinskega predstojnika in vsaj dveh svetovalcev. Kjer je treba po opravih ali okolnostih, odbor število svetov-

valcev lahko pomnoži, toda število svetovalcev ne sme presegati tretjino vseh odbornikov.

Odbornike in namestnike volijo volilni upravičenci v občini. Občinski odbor pa voli izmed sebe župana in starešinstvo.

Oni občani, ki imajo volilno pravico in plačujejo od svojega nepremičnega posestva v občini vsaj 200 K državnega neposrednega davka (semkaj ne spada takimemovani idealni hišni davek od prostih poslopij) ali pa vsaj 400 K od svojih obrtov ali pridobitkov v občini, smejo stopiti kot odborniki v odbor, čeprav niso bili voljeni; ti odborniki smejo odposlati v odbor tudi pooblaščenca, aktivni vojaki in ženske pa, katerim pristoji pravica do odbornišva (takozvanega virilnega glasu), se pa sploh morajo dati zastopati po pooblaščencah.

Pooblaščenec mora imeti vsa svojstva, ki so potrebna, da kdo more postati odbornik; tudi sme zastopati le enega in ne sme že sam biti v odboru.

Vsak občan, ki ima pravico voljen biti, in je izvoljen pravilno, mora sprejeti volitev v odbor ali starešinstvo.

Pravico, odreči se volitve, imajo samo:

1. duhovniki in javni učitelji;
2. dvorni, državni, deželni in javnozakladni uradniki in služabniki, ki so v dejanski službi;
3. vojaki;
4. nad 60 let stari ljudje;
5. tisti, ki so opravljali službo v občinskem starešinstvu vso tisto dobo, za katero so bili izvoljeni, za dobo prve prihodnje volitve;
6. tisti, ki imajo na sebi kako hromoto, ki bi jim branila upravljati uradne dolžnosti ali ki večkrat dalj časa hudo bolehalo;
7. kateri imajo po navadi tako opravilo, da jim je pogosto ali vsako leto dolgo časa biti z doma;
8. virilist.

Če kdo brez takega razloga ne mara prevzeti volitve ali pa se brani prevzeti službo dalje opravljati, ga sme politična oblast na predlog občinskega zastopa kaznovati z globo do 200 kron.

Odborniki, namestniki in starejšine se volijo na tri leta. Tudi kadar ta čas mine, ostanejo v službi, dokler novi zastopniki še niso postavljeni v službi.

Če se mesto župana ali kakega starešine tekom triletnje dobe izprazni, mora odbor najkasneje v 14 dneh izvršiti novo volitev, če pa odstopi kak odbornik, stopi na njegovo mesto njegov namestnik. Če ni namestnika, treba je zanj razpisati novo volitev za ta čas, kar ga je še do prihodnje volitve.

Odborniki in namestniki opravljajo službo zastopaj, županu in starešinstvu pa sme občina nakazati plačilo; vsi občinski zastopniki pa smejo zahtevati iz občinske blagajne povračilo za vse gotove stroške, katere bi jim prizadeli občinski opravki.

Dalje prih.

Okrajna učiteljska konferenca za kranjski šolski okraj

se je vršila dne 7. t. m. v ljudski šoli v Škofji Loki. Ob 9. uri dopoldne otvoril konferenco predsednik c. kr. okrajni šolski nadzornik g. Janko Jančič. Po prirčnem pozdravu učitelstvu, ki se je bilo zbralo skoro polnoštevilno, izpregovori sledeče besede:

«Velepomembne dogodke, ki preobrazujejo življenje držav in narodov, zapisuje zgodovina prihodnjim rodovom; potomci pa, vpoštevaje njih važnost, slavé jih v določenih dobah s primernimi prireditvami.

Tudi nam se letos nudi prilika, da se spominjamo štiridesetletnega povratka znamenitega 14. majnika, ki je za našo ljudsko šolo izrednega pomena.

biral naprej v gozd na markirano pot. Kaj sem hotel? Naglo si obrišem izpod ust sline, ki so se mi začele cediti po novi jami na mengiškem polju in v potu svojega obraza jo sopiham za dr. Čakajcem, ki me pa kar nič ni hotel počakati. Ko ga konečno vendarle doidem, sem mislil, da mu malo „mulo“ napasem, pa mi jo poredno požene, češ, le korajžno naprej, da Vam katakombe, ali kajli je tista zverina dol na mengiškem polju, kdo drug ne prevzame. In to je pomagalo. Odpustil sem mu vse grehe, kar sem tem rajše storil, kajti nov razgled, ki naju je presenetil, ko sva prišla vrh Dobena, mi je za hip izpodrinil vsako drugo misel. In čmdalje sva korakala doli proti Sp. Dobenu, tem lepše, obširneje se je svet odpiral pred nama. Takoj pod Sp. Dobenu kreneva s pota na levo, nekaj minut, in že sva pri očetu Ručigaju, vzor gospodarja cele Rašice. Ručigajeva vzorna čebeloreja, prelepi vrt, posebne vrste vodovod, romantična grapa, izpod katere izvira znani „Ručigajev studenec“, zgodovina te hiše i. t. d. vse to, in kar Vam zna oče Ručigaj iz življenja svojih prednikov povedati, je vredno, da se poleg Rašice, ob priliki posebej omenja.

Dalje prih.

Imenovanega dne 1. 1869. je podelil naš prvem vladar svojim narodom državnošolski zakon, ki je naš učitelstvu najdražji biser v diademu Avstrije. Osnova tega zakona je tako popolna in dojmljivo delo, s kakršnim se ne more ponasati nobena druga država.

Imena vrlih mož, ki so si stekli za zboljšanje tedanjih šolskih razmer nevenljivih zaslug, kakor: vitez pl. Hasner, dr. Beer, dr. Unger in drugih, bode blestela v zgodovini avstrijskega šolstva vsedkar.

Gospoda moja!

Navdušenost, ki je polnila srca učiteljka ob sankciji tega zakona, umeva le tisti, ki je temeljito proučil tedanje šolske razmere.

Le-teh Vam pač ne boma slikal, ker se je o njih, zlasti v zadnjem času razpravljalo skoro po vseh strokovnih listih. Usojam se Vas opozoriti le na najvažnejše točke državnošolskega zakona, ki so:

1. osemletna šolska obveznost,
2. uredba učiteljskih in
3. oskrba učiteljev, njihovih vdov in sirot.

Te točke, dragi tovariši, drage tovarisice, nam povedo skoro vse, česa je želel, česa je pogrešal učitelj-trpin pred 1. 1869.

Slavna gospoda!

Državnošolski zakon, s katerim je osretil naš predobri cesar avstrijsko učitelstvo, kaže kaj lepe uspehe; prav za to pa mu je — smelo trdim — ljudstvo po pretežni večini naklonjeno.

Slovensko učitelstvo je ponosno nanj; ponosno pa ne le samo zategadelj, ker se mu je na podstavi tega zakona izboljšalo njega gmotno stanje, marveč tudi zato, ker se mu je omogočila večja naobrazba in mu ž njo vred pripomoglo do večjega ugleda.

Za ta velikodušni dar je dolžno učitelstvo zahvalo Svojemu milemu vladarju, ki ga Bog ohrani v srečo avstrijskim narodom do skrajnih mej življenske dobe.

Vas pa, velečenjena gospoda, pozivljamo, da zakličete v znak hvaležnosti presvetlemu cesarju Francu Jožefu I. trikratno slavo.

Burni in navdušeni trikratni klic «Slava!» ki je nato zadonel po dvorani, je pričal, da je bil govornik govoril prav do src vsemu zbranemu učitelstvu, ki je potem zapelo cesarsko pesem. Ginja so bile besede, ki jih je potem izpregovoril g. predsednik v spomin v teku zadnjega leta umrlim štirim tovarišem: Svetliču, Jamšku, Soncu in Rudolfu Završniku. Prve tri je pobrala nemila naša sovražnica «učiteljska bolezen» — slednjega pa je nenadoma ugrabila bela žena v temni noči. Vsi štirje so bili izvrstni šolniki in tovariši. Med potom na konferenco pa nas je došla pretresljiva vest, da je minole noč preminul naš bivši obče priljubljeni in spoštovani okrajni glavar, c. kr. deželnovladni svetnik g. Alfonz Pirč. V očividnem naporu in boreč se z lastnimi srčnimi čustvi posvetil je g. predsednik nekoliko besed v spomin preblagemu pokojniku, slikajoč njegove izredne vrline, njegovo delavnost in še posebe njegovo blago srce in naklonjenost do učitelstva. V časten spomin in znak srčnega sožalja se je učitelstvo dvignilo raz sedeže.

Svojim namestnikom v predsedništvu imenuje g. predsednik bivšega nadzornika, vodjo Ferd. Kallingerja, overovateljema zapisnika pa gg. ravnateljja I. Pezdica in učitelja V. Rusa. Konferenca izvoli potem zapisnikarjema g. vodjo R. Zoréta in g.čno. Iv. Lampetovo.

Pri 3. točki vsporeda «Poročilo nadzornikovo» pokazal nama je g. predsednik zopet, da je mož na pravem mestu, šolnik s polnim srcem in prijatelj učitelstva. Ni bilo to tisto običajno naštevano napak, ki jih je bil zapazil v solah ob nadzoroivanju, temveč cela vrsta praktičnih migljajev in nasvetov, ki gotovo ne ostanejo brez obsega sadu. Poročilo je bilo nekako nadaljevanje lanskega poročila, ko je bil govoril o prvi vrsti o večrazrednicah. Letos pa se je pečal z enorazrednico in sploh s poukom v oddelkih. Jasen je bil njegov namen, pokazati, kako naj si olajša učitelj enorazredničar tako težavni pouk po oddelkih — v največjo korist svojim učencem. Konferenca je sledila njegovim izvajanjem in premnogim praktičnim migljajem z največje pozornostjo in očividno zadovoljnostjo. Splošna je bila želja, da bi prav kmalu dobili v roke njegovo lansko in letosnje poročilo kot celoto, kar se bo, upamo, zgodilo v kratkem, ker je obljubil, da hoče dati obe na razpolago našemu učiteljskemu društvu, ki jo bode dalo razmnožiti in doposlalo vsemu učitelstvu proti povrnitvi lastnih stroškov. Splošno je bil odobravan tudi njegov dodatni izrek, da bi se moralo nastavljanje na enorazrednice le starejše, izkušene učitelje in da bi se morale le-tam dati za njihov preobili trud še posebne doklade.

Za nadzornikovim poročilom je sledil referat g.čne. učiteljice Janje Miklavčičeve iz Kranja «Pouk v prosti naravi». Z ozirom na to, da je tako poročilo namenjeno v prvi vrsti strokovnjakom učiteljem in učiteljicam in ne more v polni mero zanimati širnega kroga čitateljev političnega lista, se ne moremo spuščati v podrobnosti tega kolikor obširnega toliko zanimivega in izvrstnega poročila g.čne. Miklavčičeve. Naj pa vendar omenimo toliko, da se gre tu za mnogovrstne koristi, ki jih nudi učencem pouk, ki ga dobe ali v prosti naravi o priliki poučnih izletov — ali pa posebej

v soli, ko se govori in obravnava o utimih, ki se jih bili prejeli otroci o takih prilikah. Gena. referentinja najtopleje in prepričevalno priporoča poučne izlete v naravo, vsaj po enkrat na mesec, ki pa se morajo vsiti seveda po že prej natančno določenem vspredu in v točno začrtani smeri.

Ob sklepu poročila je žela gena. referentinja občno pohvalo za svoje obširno in temeljito delo in le še želimo, da ga objavi čimprej v našem strokovnem listu.

Iz poročila knjižničnega odbora, ki ga je podal načelnik g. ravnatelj I. Pezdich, smo posneli glavno iz njegove uprave, ter da je letos prirastlo naši okr. učit. knjižnici 82 knjig, ter da ista obseza sedaj 1973 knjig.

Pri sledeči volitvi knjižničnega in stalnega odbora so bili vzklikom izvoljeni dosednji člani obeh odborov.

Po tej točki je sledil še referat o podrobnih učnih načrtih za ženska ročna dela. Vsaka gena. učiteljica je bila izdelala referat za svojo šolo — a vse gene. so pri konferenci izvolile posebne poročevalke, ki naj izložene referate pregledajo ter izdelajo in tekoma enega meseca izroče g. nadzorniku smotne učne načrte za posamezne vrste ljudskih šol. Te referentnje so sledeče gene.: T. Kovačič za enorazrednice, A. Petrovič za dvorazrednice, E. Peče za trirazr., Iv. Paternoster za štiri- in J. Miklavčič za petrazrednice.

Ker ni bil vložen noben samostalni predlog, je bil s to točko dnevni red izčrpan in je g. predsednik zaključil konferenco, a g. vodja F. Kalinger ga je še v kratkih, a srčnih besedah zahvalil v imenu vsega učiteljstva za izborno vodstvo konference.

Po konferenci pa smo se skoro polnoštevilo zbrali, k skupnemu obedu pri g. Rožiču na Štemarjih, ki nas je za zmerno ceno izborno pogostil. Ker smo bili ta dan pod žalostnim utisom uvodom navedenega slučaja smrti ljubljenskega svojega predstojnika, minil nam je skupni obed v onem mirnem razpoloženju, ki pač dopušča živahne prijateljske razgovore, a zabranjuje veselo pesem in poskočnost.

Zgodovinski in sloystveni pregled za prih. teden:

18. julija. — 1374. † Pesnik France Petrarca. — 1838. * Pisatelj Jernej Križaj-Severjev v Orehku. — 1876. Karol Jozef Simrock v Bonnu. — 1887. † Pisatelj Matej Brenci pri sv. Gregorju na Dolenjskem.

19. julija. — 64. Požar v Rimu pod cesarjem Neronom. — 1701. Karel XII. zmaga pri Rigi. — 1803. * Pisatelj Jakob Burja v Spodnjem Tuhinju. — 1865. — † Pisatelj Jozef Partelj v Česnjicah. — 1870. Francozi napove Nemčiji vojno.

20. julija. — 1358. † Albreht Modri. — 1866. Avstrijska mornarica premaga pri Liasi pod Viljemom Tegethoffom laško vojno brodovje. — 1888. † Pisatelj Viktor Dolenc v Trstu.

21. julija. — 366. pred Kristom. * Aleksander Veliki. — 976. V neki listini se imenuje Leopold Babenberzan kot mejni grof Vzhodne krajine. — 1718. Avstrija sklene v Porazevcu mir s Turki; avstrijska monarhija je dosegla svoj največji obseg. — 1762. Bitka pri Burkersdorfu. — 1773. Papež Klement XIV. razpusti jezuitski red. — 1798. Bitka pri piramidah v Egiptu. — 1862. † Vzgojitelj Fröbel, ustanovitelj »otroških vrtcev«. — 1862. † Pisatelj I. Grabnar v Ljubljani. — 1886. † Slikar Piloty.

22. julija. — 1745. † Pisatelj Anton Košutnik v Trnovem na Ogrskem. — 1784. * Astronom Beessel. — 1892. † Vojvoda Reichstadtaki (Napoleon II.). — 1866. Zadnja bitka med Avstriji in Prusi (pri Blumenauu). — 1906. Prvo rusko duno razpuste.

23. julija. — 1532. V Norimbergu sklenejo prvi verski mir. — 1562. † Götz pl. Berlichingen na gradu Hernberg. — 1789. † Sloveči matematik in pisatelj Joahim Košutnik v Mariboru. — 1867. V Ljubljani razpuste društvo »Južni Sokol« po 5 letih obstanka. — 1867. † Pisatelj Jozef Emanuel Kovačič v Trstu. — 1892. † Pedagoški pisatelj France Jamšek v Rajhenburgu.

24. julija. — 1698. V mestu Halle ustanove prvo sirotišnico. — 1803. * Francoski romanopisec Aleksander Dumas (oče). — 1863. † Znani skladatelj Gregor Rihar v Ljubljani. — 1866. Bitka pri Tauberbischofshaimu. — 1866. Pruska in Bavarska sklene mir.

Godovi prihodnjega tedna:

18. Lelja, Miroslav; 19. Radoš, Zlata, Zlatica; 20. Marjeta, Večmar; 21. Danjel, Olga, Vitimir, Zora, Prokop; 22. Marija Magd., Pribina, Dragota; 23. Polinar, Godemir, Zdenka; 24. Kristina, Ratimir, Breda.

Gospodarski del.

Dobavni zapis. C. kr. trgovinsko ministertvo naznanja trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani, da se bo v kratkem na borzi v Bruslju vršila ponudbena razprava za dobavo hrastovih in bukovih železničnih pragov (švelarjev) in čokov za leta 1910 in 1911. Prepis dobavnega razpisa je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani na vpogled. Natančnejša pojasnila daje pisarna gospoda Rudder, Administrateur des voies et travaux, rue de Louvain, Bruselj št. 11 in «Bureau de la commission de réception du matériel de la voie», rue d'Italie 32.

Zakupni razglas. C. kr. intendantca poveljnictva domobranstva v Gradcu je poslala trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani zakupni razglas glede približne potrebštine predmetov, ki se bodo potrebovali v dobi od 1. oktobra 1909 do 30. septembra 1910, odnosno od 1. aprila 1910 do 15. septembra 1910 na raznih postajah. Potrebovali se bo seno, slama, drva in premog. Dobavne obravnave se bodo vršile 26. julija, zadnja pa 2. septembra 1909. Zakupni razglas se lahko vpogleda v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani, ki razglas na želje tudi vpošlje zainteresirani.

Deteljna predenica, (zida) je silno nevarna škodljivka (zajedavka) našim deteljam, posebno

domači detelji. Kjer se nam ta kvarljivka prikaže, nam v kratkem času pokonča deteljo, katero je napadla. Predenica se zaseje s semenom, ki je drobno, okroglasto in nekoliko manjše od deteljnjega. Iz semena zraste nit, ki se prime deteljnjega stebila in se začne okoli njega ovijati. Te niti imajo na sebi sesalne bradavice, s katerimi pijejo živež iz detelje. Te bradavice se zajedo v deteljno steblo, kakor pijavka v človeško kožo. Predenica se jako hitro razraste v nitaste vejice, ter napravi cvetje v podobi klopčičev, kateri zrastejo na straneh niti. Dozorelo seme kaj rado odpade ter ostane več let kaljivo. Predenico je treba zatreči kakor hitro se prikaže. Uničimo jo najlažje s tem, da pokosimo ali požanjemo napadena mesta in še naprej za pol metra; to pa raditega ker so se posamezne niti v tem času gotovo že razlezele okoli in okoli. Pokoseno (požeto) deteljo se mora na mestu sežgati; kar pa smo detelje pokosili okoli predenice gnezda (na pol metra daleč) pa lahko damo živini, a le v slučaju, če se ni na njej opazilo predenice cvetja. Zatrečo jo pa najlažje če napadeno mesto (ko je enkrat pokoseno seveda) potresemo s kajnitom. Na en kvadratni meter porabimo okoli 1 kg kajnita. Kajnit je po napadenem mestu precej na debelo raztrositi, kateri nam — kakor kažejo novejši poizkusi — popolnoma uniči deteljno predenico.

Kako seno ugaja konjem? Večina kmetovalcev meni, da je za konje dobro vsako seno, tudi takoimenovano kisló seno, katero je rastle na močvirnih ali sploh vlažnih travnikih. To pa ni res. Konjem treba pokladati primerno v majhnih množinah tako seno, katero ima mnogo redilnih snovi v sebi; toraj seno, ki je rastle na dobrih, bolj suhih travnikih v višjih legah, ki je bilo pokoseno, ko so bile rastline še v polni rasti in se niso bile še prav razcvetele, čisto nepokvarjeno in pa že zavreto ali izpoteno seno. Vsako seno mora namreč prestatí vrenje (doba vrenja traja 4 tedne) se mora, kakor pravijo, izpotiti, predno ga začnemo redno pokladati konjem. Sveže, neizpoteno seno je težje prebavljivo in prizadeva razne nadležnosti in tudi bolezní. Preveč sena — in naj je tudi prav dobro, ni treba dajati konjem, ker sicer se jim napne trebuh; tudi se po senu radi pote. Srednje težkim konjem zadostuje 5—7 kg sena na dan in ne več kakor 3 kg ovsá ter 1/2 kg slame za steljo. — Ko so konji zjutraj in opoldne povžili svojo hrano, privoščimo jim nekoliko počitka, da lahko začnejo prebavljati. — Kadar se bliža čas težkega dela, treba da jih že več dni poprej krmimo z izdatnejšo hrano. Sploh moramo že od mladosti in ves čas dobro rediti konja, če hočemo, da bo krepak in vstrajen pri delu.

Zrebe se vzprezati prezgodaj. Konjerejci greše marsikdaj v tem, da zrebeta prezgodaj rabijo za delo. Zival, manjjo, naj zasluži vsaj toliko, kolikor ana. Toda ta račun je slab; s tem, da vzprezajo mlado žival v delo, škodujejo si mnogo več, nego si koristijo. Zrebe raste v prvem letu najbolj na kvitku, veliko bolj, kakor v naslednjih 4 letih svojega životnega razvoja. V tej dobi ni varčevati z ovsom, narveč treba pokladati živali obilo najkrepkejše krme. V drugem letu, ko ponehava rašča in se začenjajo razvijati notranji organi, posebno pa tudi udí, in v tretjem letu, ko se ima konj, ki je odmenjen za kmetijsko rabo, po potrebi razširiti, ni dobro krmiti ga s premočno krmo, da se preveč ne odebeli. Konj v tretjem letu svoje dobe ne sme delati, torej tudi ni treba preveč trošiti za močno hrano. Pa tudi triletno zrebe se ni razvito in zato naj se le včasih vzpreza k materi, da se nauči delati, voljno in pokorno biti. Za lahko delo naj se le vporablja, a nikdar ne za težko, tudi tedaj ne, če je krepko in ognjevito. Nasledki težkega dela se pokažejo kmalu, tudi če jih konjerejec ne mara videti. Zival zaostaja v razvoju, udje, posebno žile postanejo trde, negibčne. Pomisliti je, da je konj šela, ko je petleten, dorastel in popolnoma razvit; če ga poprej vzprezamo za težko delo, ne more se popolnoma razviti, marveč se prezgodaj pohabi, posebno v svojih udih in zgleda kmalu kakor star konj. Zato naj se mladi živali pred četrtem letom preveč ne zaupa, tudi če bi z delom poplačala hrano. Pozneje nam bo tem koristnejša, ko postane trdna in vstrajna in jo tem dalje časa lahko porabimo za delo. Pri mladih konjih treba rabiti lahko vzprežno opravilo in ravnati je z njimi mirno, ljubeznjivo. Ne pretepati jih brez potrebe; bič naj nam bo samo zato, da vkrotimo nepokorno žival.

Tedenski sojem v Kranju dne 12. julija 1909. Prignalo se je — konj, 126 glav domače goveje živine, 15 glav bosanske goveje živine, 8 domačih telet, — hrvaških telet, 378 domačih prašičev, — hrvaških prašičev, — domačih ovc, — hrvaških ovc, — koz, — buš in — bosanskih volov. — Pitani voli 100 kg 64—68 K, na polovico 100 kg 58—60 K, za pitanje 100 kg 52—54 K, kumerni 100 kg 36—40 K. Pšenica K 15—50, proso K 7—75, rž K 10—, oves K 9—, ajda K 9—, repno seme K 60—, fižol ribničan K —, mandalon K —, koks —, krompir K — za 50 kg, seme dom. detelje — vin.

Naročajte in širite naš list!

Dopisi.

iz škofjeleškega okraja.

— Naši klerikalci so se s posebno nasladdo spravili v zadnjem času nad Sokole. S kakim veseljem bi klerikalci uničevali Sokole širom slovenske domovine, ako bi jih le mogli! Toda — naj se le pomirijo. To ne bo šlo tako lahko in tudi najbrž šlo ne bo! Posebno pri nas ne, ko zavednost ljudstva bojinbolj raste, kakor dokazujejo razne občinske volitve v našem okraju. Klerikalcem povemo, da se sokolske vrste množe vsak dan in da naš okraj ni najzadnji v tem oziru.

— Boj hočejo imeti klerikalci, da bi se le še bolj učvrstili, mi naprednjaki pa se njihovih skrhanih mečev nič ne bojimo in bomo parirali vsak udarec. S tem, da se v svoji zagriženosti zaganjajo zdaj v enega, zdaj v drugega, ki z njimi ne somišljeje, postajajo le bolj smešni v kolikor se že niso doslej osmešili s svojimi traparijami. Posebno se moramo smejati njihovemu bedastemu pisarjenju.

— Za poč't je, kako se repenči „Domoljub“ v št. 27 na strani 526 pod zaglavjem: „Gorenjske novice iz selške doline“. Tam je čitati naslednji, prav značilen stavek: „Nas enemu, če je v „Gorenjcu“ ali „Narodu“, se to dobro zdi, prav tako, kakor se zdi dobro kravi, če je kdo štrglja po srbečem hrbtu“.

— Klerikalci se torej primerjajo — kravam, kakor izhaja iz ravnokar zapisanega stavka. No, če je tako, potem nimamo povoda zavidati klerikalcem, da so že tako visoko napredovali. Ako jih bo pa le še bolj srbelo po njihovem kravjem hrbtiču, potem naj ga le pripravijo. Mi jim storimo že še to uslugo, da jih bomo še pogosteje štrgljali, bodisi v „Gorenjcu“ ali v „Narodu“. Saj so vedno potrebni, ker se preveč napihujejo. In ako jih tudi danes malo poštrgljamo v „Gorenjcu“, naj to pripisejo samim sebi — saj so itak krave, ne pa ljudje! Dober tek!

— Ti ljudski dobrotniki naj bi se saj pobrigali, da bi ljudem ne delali nepotrebnih stroškov, ako jim hočejo res kaj pomagati. Drugim dajati lekcije, to je prepoceni, ko še za svojo nevednost nič ne vedo. Tako je pred nekaj dnevi neka stranka vzela posojilo v neki farovski posojilnici, pa še to niso vedeli, da so premalo kolekovali zadolžnico. Prošnji za intabuliranje posojila so priložili 4 rubrike, vsaka kolekovana s 30 vin., kar ni nič potreba in so na ta način oškodovali stranko za 1 K 20 vin. Celó prošnjo je sestavil g. kaplan, ki pa je bil tako kunšten, da še to ni vedel, da mora prošnjik, ki zna pisati, lastnoročno podpisati prošnjo. Kaplan pa ga je kar sam podpisal. Seveda na cesti pretepatvi otroke in jim diktirati v šoli dolge pisanke kazni, to že zna.

— Tudi loški gospod Tomažev Pepe je hud na Sokole, posebno pa ima na piki loškega Sokola. Čisto naravno. Saj mora ubogati svojega zaščitnika, fajmoštra Sinkovca, in pa če se ne motimo tudi še svojega konkurenta „ta svel'ga dohtarja“. Za politiko je ta doktor kakor nalašč vstvarjen, saj se je Sinkovcu že vdinjal za osebnega tajnika. Govori se pa, da bo v kratkem času postal še bolj delaven za klerikalno politiko. Bomo pač videli, kaj vse zna in kake čudeže bo naredil ta svetnik v Loki!

— Zadnjo nedeljo je g. svetnik Pepe bil posebno živahen v neki loški kavarni. Vesel je bil, ker je četa loških Sokolov odšla v Radovljico in se je gotovo oddahnil, ko jih ni videl doma. Pozno v noči je kvartal in zabaval čez Sokole, ko je prišla policijska ura. Češ, rekel je, mi Orli moramo plačevati policijske ure za to, da Sokoli lahko ostanejo še v kavarni. Sploh je mož bil tisti večer tako glasen, da se ga je slišalo celo na glavnem trgu in to je kazalo, kakor da se hoče pripraviti na obštrukcijo.

— Obstrukcija pa je tudi res nastala, ko mu je neki domači visokošolec dal razumeti, da ne bo pometal s Sokoli, kakor s svojimi deklami. Je že hudiman, Sokol ima v sebi nekaj sokolskega in se ne ustraši vsakega Orla, četudi je ta slučajno kak klerikalni dostojanstvenik. Gosp. svetnik Pepe pa je bil hud in je zahteval od mestnega stražnika Kralja, da naj upornega visokošolca aretira in odpelje v rotovško špohkamro na njegovo odgovornost. Ker pa mora mestni stražnik dobro razumeti tudi svoje predpise, se ni brigal za ukaze g. svetnika, pač pa si je dovolil čisto resnično opazko, da je tisti, ki dela največji kraval, ravno g. svetnik Pepe sam.

— Resnica pa v oči bode, tako je tudi g. svetnika Pepeta zoodla resnična stražnikova opazka. Takega hudega hrena kajpada g. svetnik Pepe ni vaju, zato je zalučil mestnemu stražniku v obraz psovko, da je — lažnik! S tem si je pa nakopal na glavo še to sitnost, da se bo moral zagovarjati pred sodnijo zaradi razžaljenja javne straže. Nam je to sicer malo mar, pravimo pa k temu le to, da kdor ni za politiko, naj se ž njo ne ukvarja. Politika je zvitá reč in kdor se ž njo peča, se izpostavlja raznim izkušnjavam. Posebno pa je politika nevarna za klerikalca, ki ima na vesti vsakovratnih grehov.

— Pa še za mestnega župana naj bi bil tak politik. Sicer, da ima mož take želje, ne moremo prav verjeti, da si o tem že dolgo čivkajo vrabci po mestnih strehah. Tudi pravijo nekateri, da mu „ta svet“ dohtar“ gre malo na pot, ker bi baže tudi njega nekateri klerikalci radi postavili za mestnega župana. Sedaj torej še nismo na čistem, kdo bo županoval v Škofji Loki. Toda naj paše ivvolitev na enega ali drugega, gotovo je pač to, da oba skup nimata potrebnih sposobnosti za to. G. Tomažev Pepe bi šele kot loški mestni župan postal pravi „Volkstribun“ in bi kar od kraja zapiral vse neljube mu osebe. Morda bi celo imenoval še za varnost svoje osebe posebnega „lajbgardista“. — Saj za takega avtokrata se je v kavarni že izkazal. — Kar se pa „ta svet“ dohtarja“ tiče, vemo, da bi tudi bil jako neveden župan, saj še vseh svojih sosedov ne pozna, ker je komaj prišel v Loko. Drugega itak ni napravil, kakor da je v nekih klerikalnih društvih imel par predavanj, za katere se živ krst ni zanimal. Torej s temi predavanji se še ni proslavil. Zato bomo še počakali, morda se proslavi v prihodnje bolj, če ga oni Ločani, ki se štejejo za klerikalce, povzdignejo v časti.

— V sedanjih prav živahnih časih, ki jih imamo v Loki, pogrešamo predvsem našega fajmoštra Šinkovca. Ta se namreč nahaja v Gračežu na Primorskem, odkoder pošilja svojim zaupnikom v Loki razglednice. V teh pa piše, da se sedaj valja po pesku in da se koplje v morju. Varuje naj se, da ga ne potiplje še kak morskoi som in da mu ne odje polovico itak preobsežnega trebuha! No, mi mu ne želimo nič hudega, naj se le vrne cel, kakor je šel tja k morju. Samo naj bolj pazi na svoja dva varovanca, Tomaževga Pepeta in „ta svet“ dohtarja“, kar mu bodeta sicer zafurala vso loško klerikalno politiko. Že zdaj se vidi, da tema dvema manjka modre in bistre glavnice fajmoštra Šinkovca. Nam se Šinkovec smili, samo za to, ker se bo moral še dolgo truditi, da ju vsposobi za resna politika. Ako je „ta svet“ dohtar“ tako malo previden „politik“, kakor je malo previden gospodar, ko pusti, da mu izteče vino po kleti, namesto da bi ga izpil, potem se ga nam še ni potreba posebno bati. Šinkovec pa naj se le v Gračežu spočije do dobrega, saj je itak pred svojim obhodom obletal vse loške volilce in ko se povrne, ga še čaka mnogo agitacijskega dela.

— Pokojni g. Josip Boncelj iz Železnikov, ki je umrl pred 14 dnevi je bil, vzornarodnjak. Velik dobrotnik vsem, ki so ga v potrebi prosili pomoči. Še, ko je živel, je svojo dobrosrčnost pokazal zlasti o priliki, ko se je ločil od tega sveta. V svoji oporoki je volil vkup 2000 kron za dobre namene, in sicer je določil 1000 kron za ubožni zaklad v Škofji Loki, 500 kron družbi sv. Cirila in Metoda, po 100 kron počepnim društvom za slovenske visošolce na Dunaju, Gradcu in Pragi, 100 kron dijaški kuhinji v Kranju in 100 kron za učiteljski konvikt v Ljubljani. Slava spominu blagega dobrotnika in lahka mu bodi domača zemljica!

Radovljiške novice.

— Osebnosti C. kr. naučno ministrstvo je imenovalo pravima učiteljema na obrtno-nadaljevalni šoli v Radovljici gg. A. Grčarja, Iv. Šego in Fr. Jakliča. — Častni kanonik Iv. Novak in župnik M. Seigerschmid iz Lesec sta odpotovala pretečeni ponedeljek na Špicbergo.

— Umrl je 9. t. m. daleč na okoli znani mesar in posestnik Jože Ješe. Bolehal je delj časa. Pogreb je bil v soboto dne 10. t. m. Lahka mu zemljica!

— Blagoslovljen je koč na Begunjski se vrši dne 25. t. m., kjer bo daroval sv. mašo begunjski župnik J. Kleindienst. Ker je koč preskrbljena z vsem potrebnim in ker je flora ravno v tem času na visku razvitja, vabimo vse prave turiste, da pohite ta dan k otvoritvi. Vsa tura je jako hvaležna in dostopna tudi vsakemu salonskemu turistu, le malo dobre volje je treba in malce močnejše čevlje, pa se pride na vrh, kjer je prelep razgled po lepi naši Gorenjski. Na svidenje dne 25. t. m.!

Iz kamniškega okraja.

— Iz Šmartnega v Tuhinju. Naša na novo ustanovljena požarna bramba priredi v nedeljo 1. avgusta t. l. veliko gozdno veselico. Za to veselico je pripravljeno mnogo različne zabave ter čez šeststo dobikov za srečolov. Pričakujemo iz okolice posebno, iz Kamnika, mnogo obiskovalcev. Povabite drug drugega k tej res izvanredni veselici.

— Kamniški sodni okraj segleda narodne zavednosti pač ne more staviti za vzgled drugim sodnim okrajem po Slovenskem. Kamor pogledaš: zaspanost in otrpelost. Kamor se ozreš, dobiš dvojezične orijentacijske table, kjer so lepa slovenska imena tako spakodrana, da človeku kri zavre. Ape-liramo na vse občine kamniškega okraja, kjer so take table, naj jih zakonitim potom odstranijo.

— Zoper Srbe, zlasti one na Hrvaškem, se doledno udriha v neki brivnici v Kamniku. To udrihanje je že rodilo sad mod kamniškimi klerikalci, ki so začeli nazivati Srbe s psovko „Vlah“. Ker že avstrijska in madžarska vlada dovolj storita,

da se razširi in poglubi sovraštvo med Jugoslovani, je tako ščuvanje pač vse obsodbe vredno. Kdor neče delati za slogo med Jugoslovani, tisti naj drži jezik za zobmi, ali pa naj odide med Nemce, ali Mažarje ali pa med — jude! Upamo, da bo to zadostovalo.

Novice iz selške doline.

V odgovor „Domoljubu“.

— Še enkrat gospodje nezadovoljneži. Javno se govori in vrabci čivkajo po strehah, da gotovi ljudje pošiljajo in nosijo v župnišča šarkelne, vina, denar in druge dobre pijače v gotove namene. Če je to res, je škandal, če pa ni res, pa povejte. Ljudstvo je jako nevoljno, da je takim osebam vse dovoljeno in prosto, četudi je dostikrat zoper cerkvene zapovedi.

— Gospod stražmojster v Železnikih bi se bil pa gotovo že kaj izredil, ako bi se mu tako dobro godilo. Kajne, gospod stražmojster, le škoda, da ni vse res, kar si izmišlja „Domoljubov“ dopisnik.

— Klerikalna olika. Ko so se vršile v Selcih občinske volitve, so bili vsestransko napadani napredni volilci kakor da bi ti ne smeli niti na volišče. Očitalo se jim je vse, karkoli je kakemu podrepaniku prišlo na misel. Koliko ti pobožni klerikalci držijo na poštenost, se je najbolj videlo pri volitvah.

— Klerikalci so si potem še dovolili proslavljati zmago s streljanjem. Torej tako zmago, ki šteje samo 27 glasov večine in ko je samo 5 duhovnikov oddalo nad 27 glasov. Našel pa se je človek, ki je pošteno napodil druhal in preprečil streljanje in zmedel štrno — vsem onim, ki so mislili, da bodo s streljanjem manifestirali izvolitev župana.

— Gospod Košmelj se jako malo meni, ako je v „Domoljubu“, ker se prav toliko meni za „Domoljuba“ in njega dopisnika kakor za lanski sneg. Politiko pustite, Kristusovi namestniki, in razlagajte rajše njegove nauke. Duhovnik naj ostane duhovnik in če ne misli to biti, za kar je postavljen, potem je boljše, da si izbere drug poklic. Posestniki in sploh davkoplačevalci imajo vsi pravico se vmešavati v politiko in to veliko bolj kakor duhovniki, katere mi vzdržujemo.

— Moderno tovarno za liberalno maslo, ki ga imajo ti preklicani liberalci na glavi, so otvorili trije nezadovoljneži. Po čem bo kila, bodo določevali v župniščih kakor že običajno.

— Selški župnik, pravi „Gorenjec“, je izgubil vse veselje do duhovskega stanu; no to je resnica ter tudi vsakdo ve, da naš Tomaž dela in moli le za denar in sploh pa ima do vsake druge reči, kakor se vidi, več veselja, nego do svojega stanu. Ako gre kam s sv. obhajilom, pa že gleda, da se mu stisne nekaj kronic, ne oziraje se, ali jih dotičnik lahko da ali ne. Potem vsakdo lahko ve, kako delajo taki gospodje za čast božjo. Njih parola je: denar in zopet denar.

— Trije nezadovoljni — Kranjci — izjavljajo, da so jako zadovoljni. No, in zakaj bi ne bili, saj se jim boljše ne more goditi. Vse dobijo jako dobro plačano, piti, jesti, vsega v izobilju, samo liberalci, ti so jim še kamen na prsih, katerega bodo pa še vedno bolj čutili.

— Gospod Štupica tudi zelo preseda dopisniku „Domoljuba“. Seveda nevošljivost, ker si je pri zavednih Dražgošanih pridobil mnogo več zaupanja, kakor ga pa uživa sedanji župnik. Redkokdaj je župnik doma, saj pravijo Dražgošani, da ga še smrt ne bode dobila doma. Vedno se vozi okrog in prihaja v poznih nočnih urah domov, povsod se ga dobi, kjer bi ga ne bilo treba. Vprašamo: ali se spodobi za duhovnika kaj takega. Držal naj bi se kolikor mogoče lepo pri domu ter molil za svoje farane, ki so tako milostni da ga vzdržujejo med seboj. Tako pa komaj izbere sveto mašo, pa jo že odkuri in pride enkrat ponoči domov. Res lep vzgled svojim faranom.

— Sokolski izlet je tudi dopisniku v želodcu in to zato ker je jako sijajno uspel. Udeležilo se ga je tudi mnogo domačih deklet, za katere je mislil morda župnik, da jim bode on diktiral, kam in s kom smejo. Prav živahno in veselo se je res vračalo vse domov in skrajna laž je, da so se dekleta šele ob 4. uri vračala domov. Župnik v Železnikih si je sicer odločil, ugonobiti „Sokola“, toda tega veselja mu napredni Železnikarji ne bodo privoščili in če še bolj udriha na priznici.

— Ta teden so prišli tudi naš poslanec Čoč domov in radovedni smo, kaj bodo vedeli povedati svojim backom. Ako jim bode povedal resnično, zakaj je prišel, ga ne bodo mogli nič pohvaliti, ker pri nas je večina njegovih volilcev tudi zoper draginjo in marsikateri mu bode lahko rekel: Prav so imeli, ko so Vas spodili z Dunaja, saj koristnega in pametnega še dosedaj niste nič storili, odkar ste poslanec. Seveda meje naj bodo zaprte, da se ne bodo goveda in prašiči dobili čez mejo, to bode morda koristilo malo „mož korenini“, ampak večina jih vzdihuje in ječi vsled draginje. Ko bi nižji sloji vedeli, zakaj se je sedaj Čoč v parlamentu zavzemal, gotovo marsikateri pljune pred njim, ako bi ga

srečal. Ubogi kmet, ki niti za svoj živež ne pridela, in ubogi delavec, ali sedaj vidiš kakšnega poslanca si izvolil. So pa še pametni ljudje na Dunaju, ki so take, ki sami ne vedo, kaj delajo, lepo domov poslali in notabene še brez dijet. Tako je prav.

— Ubogikmetje in delavci, pa primite sedaj Čoč za ušesa in vprašajte ga, zakaj se poteguje samo za bogate kmete in ne za uboge ljudi, ki so potrebni podpor. Ali ste ga zato volili, da se bode potegoval za draginjo. Sram naj bode takega poslanca. Koliko pa je v našem kraju takih kmetov, da bi jim ne bilo potreba kupovati moke in špeha. Ravno zaslepijeni re-veži so vam pomagali do izvolitve in to imajo sedaj za plačilo.

— Veliko je še gradiva in ako se bode „Domoljub“ le oglašal, mu bodemo tudi odgovarjali, saj se s tem dela reklama za „Gorenjca“, ker ga hoče vsakdo brati.

Pismo iz Ljubljane.

14. julija.

Gospod urednik! Kar v zadregi sem. Ne vem, ali naj Vam poročam o nemško-laški „Vielharmonie“, ali o turški „Vilharmoniji“, ali o slovenski „disarmoniji“. „Slovenska filharmonija“ namreč se je preselila v boljše ali slabše življenje, tega res ne vem. Kaj vruga, pravite, da Slovenske filharmonije ni več v Ljubljani. Je še in ni je več, kakor se vzame. Po imenu še živi, a po vsebini, programu, je tutto caputo — oprostite, da z laščino nisem v posebnem prijateljstvu. Vprašate me, kako je prišlo do tega? Vidite, ta zgodovina je dolga, ampak moj odgovor za dame naj bo kratek. Ljubljana, to veste tudi vi gotovo, ni bila za dobro godbo in take in enake tiče še nikdar ugodno gnezdo. Človek bi opravičeno mislil, da je „Glasbena Matica“ tokom tolikih let svojega obstanka kaj prida preoralta to, pri nas pusto ledino. Pa da bi se kdo ne zmotil, če pravi, da ni, nič drugega mu ni treba, kakor malo spominov nazaj. Zato se imela mala mesta, celo vasi, svoje godbo. Ljubljana, stolno mesto dežele, je še ni imela! Ampak namesto kviško gor, šle so vse rakovo pot, potema je zapel bobon — vsem skupaj. Izmislili pa so si gospodje, seveda same brihtne glavnice, kaj, ko bi angažirali take-le kakov „koncertni orkester“ v prvi vrsti na ljubo „Glasbeni Matici“. So tako storili, kakor so mislili. Obudili so nekaj mrtvih iz ranjke društvene godbe, poklicali nekaj novih moči s Češkega k življenju in — „koncertni orkester“ je bil gotov. Umestnost je mednarodna, so dejali in potem receptu so se tudi ravnali. Iz prejšnje društvene godbe so prevzeli godce Nemce, Italijane in razne tujane, a združili so disarmonijo s Čehi, Hrvati in Slovenci. Ker so vse to delo vršile brihtne slovenske glavnice, se razume, da so se pogodbe sklepale — v nemškem jeziku; no, in prvi občni zbor je v zavesti, ali nezavesti vseh teh zaslug vso to raznojezikovno disarmonijo na sijajno priprosti način prekrstil v Slovensko „filharmonijo“.

„Slovenski Narod“, ne poznajoč dejanskih razmer, se je razveselil tega poroda, podpiral je razvoj navidezno slovenskega novorojenčka in zato je upravičen, da izve tudi ostalo zgodovino „Slovenske filharmonije“. In ta zgodovina pride na dan! Zamera gorilidoli, desno ali levo, resnica zahteva: ličinke dol, gospodje v Ljubljani!

Za danes zaključujem na kratko tudi jaz le s koncem dosedanje „Slovenske filharmonije“. De pred stirinajstimi dnevi mi nihče vedel, da se v „Slovenski filharmoniji“ angažirani tudi nemški godci. Nekateri izmed njih so bili že pri „Društveni godbi“ — tudi tega ni nihče vedel(?) Pred stirinajstimi dnevi pa so naenkrat izvolili, da „Slovenska filharmonija“ pravzaprav ni slovenska, niti ne slovanska, marveč mešanica Slovanov, Nemcev, Lahov itd. In zagurali so hrup: proč z Nemci in Lahi, mi zahtevamo, da bode „Slovenska filharmonija“ res slovensko godbeno društvo! Prišlo je do burnih javnih demonstracij povodom promenadnega koncerta v Tivoliju. Med odmerom nekdo čita dotični poziv v „Slovenskem Narodu“. In dvignili so se zopet glasovi: „proč z Nemci in Lahi, Slovenci zahtevamo „Slovensko filharmonijo“! In res, zapustili so neslovenski godci takoj na mestu svoje slovanske tovarše. Kapelnik Frisek in ostali slovanski godci so bili na to burno pozdravljeni. Ker je bilo pričakovati, da se silčni prizori zopet ponove, zahtevala je večina slovanskih godcev od odbora odstranitev Nemcev in enega Laha. Ampak čujta, kaj se je dogodilo? Tisti, katerim je slovensko občinstvo javno vpilo: proč z njimi! so ostali pri „Slovenski filharmoniji“, a slovenski godci so biti postavljeni — na ulico! Pod vodstvom kapelnika Friseka so zasnovali nov „Slovenski orkester“. Komaj pa da je ta „Slovenski orkester“ parkrat javno nastopil, so se našli intrigantje, ki so slovanske gostilničarje suntali, naj nikar ne dajo zaslužka slovanskim godcem! Zgodilo se je pa še večje čudo. Tisti, ki so se par dnevi vpili: „Živeli, slovanski godci!“, so se vdali terorizmu intrigantov in bojkotirali se slovanske godce. Pogin

Cehom in Slovencem, ki so se kot narodnjaki zrtvovali, to je bil bojni klic — in zalibog, je imel vseh. Včeraj so se razpršili srom sveta, gotovo s srdom in kletvijo v srcu nad slovensko Ljubljano. Če «Slovenski Narod», ki je povzročil akcijo protinemškim godcem, v odločilnem trenutku ni ostal dosleden, še si pa «Gorenjec» ne po pustil zamašiti usta na ljube nekaterih gospodov v Ljubljani. Tega jih zagotavlja Črnogledec.

Z Bleda. Okrajna učiteljska konferenca za radovljjski okraj se je vršila dne 10. t. m. na idiličnem Bledu. Točno ob 9. uri otvori predsednik g. J. Janežič konferenco, ki, pozdravivši navzoče, se nato spominja z vznešenimi besedami pomenljive 40letnice, odkar imamo novi šol. zakon, ki je pravi biser med avstrijskimi zakoni. Nagovor je obudil nepopisno navdušenje. Svojim namestnikom imenuje starosta radovljjskega učiteljskega g. A. Grčarja. Prva točka je bila: praktičen nastop v risanju, ki ga je izvršil v občo zadovoljnost g. Iv. Erbežnik z Bleda. G. Erbežnik nam je pokazal, da ume svojo stroko popolnoma. Po nastopu je počastil konferenco c. kr. okrajni glavar g. Fr. Župnek, katerega je g. predsednik iskreno pozdravil. Na predlog g. Fr. Jakliča sta bila voljena zapisnikarjema g. Iv. Sega in gđc. M. Medičeva. Na to je predaval g. nadzornik o važnosti enorazrednic. G. predavatelj nam je nanizal v svojem strokovnem poročilu nebroj zlatih nauk in višek njegovih zahtev je pač mnenje, da bi se morale enorazrednice izročiti edinole izkušnim šolnikom, a zato bi morali biti tudi posebno nagrajeni. Kakor prihodnja točka je bilo poročilo o spisju v I. in II. letu. Predlagani načrt se je z malimi izpremembami soglasno odobril. Iz obširnega poročila knjižničnega odbora, ki ga je podal g. A. Grčar, posnamemo le to, da si je knjižnica nabavila krasen skioptikon s potrebnimi slikami. Ta skioptikon je sedaj na razpolago vsem šolam v okraju. V stalni odbor so bili z vslikom voljeni: gg. A. Grčar, Jos. Azman, gospa M. Huth in g. Iv. Sega. V knjižnični odbor tudi soglasno in z vslikom gg. A. Grčar, Jos. Azman, Iv. Šamerl, Iv. Sega in gospa M. Huth. Zadnja točka je bilo poročilo o preosnovi ženskih ročnih del. V ta namen se je izvolil osek starih učiteljic, ki pretrese vse poročilo, a konečno izdela skupen referat, ki ga predloži v odobrenje. Po konferenci se je vršil skupni obed v gostilni «Triglav», kjer nam je g. J. Paternel izborni postregel. Sklepno omenjamo še to, da je po končanem uradnem vsoporedu konferenca izročil predsednik okraj. učit. društva g. Iv. Sega s krepkim nagovorom častno diplomu g. A. Grčarju, ki je bil voljen društvenim častnim članom dne 15. aprila t. l. na občnem zboru na Jesenicah. Slavljencem se je ginjen zahvalil na izkazani mu časti. Zbrano učiteljsvo mu je na to priredilo navdušeno ovacijo, želeč mu še mnogo let.

Iz Celja. Na prvem vseslovenskem trgovskem shodu v Ljubljani, ki se je vršil leta 1907 se je govorilo mnogo lepega o napredku in važnosti slovenskega trgovstva. Med drugim se je tudi povdarjala potreba, da se ustanovi fond, s katerim bi se podpiralo slovenske trgovske sotrudnike, ki bi se hoteli etablirati v narodno ogroženih krajih, pa jim nedostajajo sredstva za to. Znano je, da deluje na Češkem že več let tako društvo, katero dobiva lepe podpore od čeških denarnih zavodov, čeških trgovcev in industrijcev. Vsako leto pripomore dvem do štirim mladim trgovcem pri ustanovitvi lastne trgovine v ogroženem ozemlju in ima pri tem delovanju dosedaj statistično dokazanega vseh v devetdesetih slučajih izmed sto. In mi? Ali nimamo tudi mi ozemlja, kateremu preti nevarnost, da ga zasede tujec ravno potom trgovine? Saj je dovolj znano dosledno delovanje „Südmarke“, ki posebno podpira trgovce in obrtnike v krajih, ki jih hočejo Nemci iztrgati iz naše posesti. Potom trgovine in obrti so prišli Nemci do vlade v vseh spodnještajerskih mestih in trgih. Mnogo dobrega kruha je še na Štajerskem, kakor tudi na Koroškem za slovenske trgovce. Vsega tega kruha pa vendar ne smemo prepustiti brezbrizno tujcu, da se ta debeli od naših žuljev in povrh še ponemčuje svojo okolico. Zato preidimo od besed k dejanjem! Storimo tudi mi to, kar store Čehi in kar delajo že dolgo Nemci! Zbirajmo prispevke za štipendije poštenim in vseskozi strokovno izobraženim in zanesljivo narodnim, slovenskim trgovskim sotrudnikom, katerih imamo hvala Bogu dovolj, ki bi imeli veselje za trgovino v obmejnih krajih. Narodni svet za Štajersko in Slovensko trgovsko društvo v Celju sta sklenila po možnosti realizirati tozadevne sklepe I. vseslovenskega trgovskega shoda ter bodeta začela zbirati prispevke za štipendije, s katerimi se bode pomagalo slovenskemu trgovskemu naraščanju pri otvoritvi trgovin v obmejnih, oziroma narodno ogroženih krajih. Ni nam treba shovati zato posebnega društva, kajti obe podpisani instituciji bodeta gotovo na najboljši način obrnili denar v zgoraj omenjeni namen. Obracamo se tedaj do Vas s prošnjo, da blagovolite po možnosti prispevati v ta namen. Prispevki se naj pošljejo na spodnještajerski Narodni svet v Celju ali Slovensko trgovsko društvo v Celju. Taisti se bodo objavili v časopisih. Sprejemamo vsak, tudi najmanjši dar s hvaležnostjo. Prepričan bodi vsak, da se bodo vsi prispevki

dobro porabili ne le na korist slovenske trgovine, marveč tudi v krepko obrambo naše slovenske zemlje. Upamo, da nas bodo pri tem podjetju krepko podpirali vsi slovenski denarni zavodi in slovenski trgovci. Za Narodni svet za Štajersko: Dr. Juro Hrašovec. Za slovensko trgovsko društvo v Celju: R. Stermecki.

Novičar.

Najnovejšo delo nemškega „Volksrata“ na Kranjskem. V Trzič je bil imenovan davkarjem Fr. Modrijan iz Črnoglja in je že dobil dekret, toda ta dekret je bil preklican in Modrijan je premeščen v Logatec. Nemškutarski davkar Zazula v Litiji pa je dobil poziv, naj prosa za Trzič, delo «Volksrata», kateremu nemškutarski uradniki pri finančnem ravnateljstvu prinese vse uradne novice.

Novi savaki most v Kranju. V torek in sredo tega tedna so se izvršila pri gradnji tukajšnjega savskega mosta važna dela. Odbremenili so se namreč — ker je predpisani obrok šestih tednov od betoniranja taistega sem potekel — štirji obodi mosta, oziroma so se odstranile opore. Glavna stvar pri takem delu je, da se opora počasi druga za drugo odstrani, da potemakem oboki polagoma sami prevzemo lastno težo. V to svrhu so prej uporabljali pri večjih mostovih železne lonce, napolnjene s suhim, finim peskom. Če se je hotelo potem oporo pustiti odnehati, se je počasi izpraskal iz lonca pesek skozi luknje. Take lonce so uporabljali pri gradnji jubilejskega mostu v Ljubljani. V novejšem času si je izmislil višji stavbni svetnik Zauffer drug, mnogo zanesljivejši način odnebanja opor, ki se je uporabil pri tukajšnjem savskem mostu. Namesto loncev se postavi klime ali vijake, v opore pa lesene podložke, ki so spodaj izrezani 4 cm, tako da leže le na koncih v dolgosti, kakor zahteva statistično preračunanje (pri tukajšnjem mostu 12 cm). Ako se hoče odstraniti oporo, tedaj se odžaga kos teh lesov po že poprej natančno določeni vrsti, s tem se nosilna površina zmanjša in opora se že nekoliko vsede. To žaganje je treba ponoviti dva- ali trikrat, tako dolgo, dokler ni obod mosta prost. Obod mosta se potem tudi nekoliko vsede in te vsede znašajo pri tukajšnjem mostu 12—16 milimetrov, zelo dovoljen rezultat. — Sedaj se prične z betoniranjem vozne konstrukcije na mostu in najpozneje v treh mesecih se izroči most prometu. — Ta teden se tudi podrla nekdanji (Kocijanovo in V. Majdičevo) hiši tik novega mosta.

Ljubljancem v promislek! Naše stremljenje je, da se naša posestva ohranijo v slovenskih zemljah in da pridobimo razventega kolikor mogoče nekdanj slovenske zemlje v svoje roke nazaj. Ta boj je potreben, če se hočemo vendar enkrat narodnogospodarsko emancipirati od tujega, predvsem nemškega vpliva. Uprav v zadnjem času se je pa zgodil v tem oziru velik skandal. G. Josip Lavrenčič, blagajnik «Narodne Tiskarne», ponuja v židovsko-nemškem listu «Neue Freie Presse» svoje posestvo Raka pri Krškem in vabi nemške vinske trgovce, da se naselijo v naši vinorodni Dolenjski. Sramota je za moza, kakor je Lavrenčič, o katerem se govori, da je postal vsled smrti svojega brata milijonar, da hoče podpirati delovanje «Südmarke» in naseljevati v naši slovenski deželi Nemce. Pripomniti moramo, da je Lavrenčič hodoči tast dr. G. Žerjava. In sveta dolžnost dr. Žerjava je, da pojasni svojemu bodočemu tastu njegovo stališče. Toda tudi slovenska javnost, prav posebno pa narodno-napredna stranka mora izvajati iz tega skrajne posledice. Kaj nam pomaga onaj idealno govorenje in pisanje, če pa odlični člani narodno-napredne stranke zaradi par grošev na tak skandalozen način prodajajo svoje slovenstvo. Kaj se je zgodilo pred časom z rajnim dr. Dečkom, ki je prodal samo kos njive Nemcu, kaj se je zgodilo z deželnošolskim nadzornikom Levcem, ki je kot uradnik glasoval za nemškega ravnatelja. In kaj naj se zgodi z milijonarjem Lavrenčičem, ki podpira delovanje Südmarke in pomaga kolonizirati našo slovensko zemljo z Nemci? Za takega človeka pač ni več častnega mesta v našem javnem slovenskem življenju. In če ta poziv ne bo pomagal, izzvali bomo ljudski sklep.

Tridesetletnica prost. gasilnega društva v Kranju dne 8. avgusta l. l. Poroča se nam od odbora da je že določen dnevni red za to slavlje. Dopoldne ob 10. uri bo masa v «Zvezdi» ob 11. uri obhod po mestu, dekoracija enega člana za 25 letno službovanje, pozdrav gospoda župana pred mestno hišo, defiliranje društev. Ob 1. uri skupno kosilo na vrtu gostilne gospe Mayr-jeve, ob 3. uri popoldne ljudska veselica v Zvezdi. Dame, ki sodelujejo in ki žele sodelovati pri ljudski veselici v Zvezdi dne 8. avgusta, sestanejo se v torek, dne 20. t. m. v bralni sobi Narodne čitalnice.

„Ljudski Dom“, katerega je zgradil naš dekan Koblar seveda ne s svojim, temveč s tujim denarjem, so minulo nedeljo slovesno otvorili. Udeležili so se slavnosti klerikalci in nemškutariji (kolikor jih je v Kranju), vrhuteh pa tudi precej naprednjakov. Pribiti pa je treba dejstvo, da je tudi župan naprednega Kranja, ces. svetnik Šavnik, sel tja in je čutil potrebo govoriti

kot župan. Pravijo, da je dekan Koblar zelo lepo govoril o zgodovini Kranja, slavnostni govornik profesor Sušnik in Jarc pa sta udarjala na klerikalno struno. Druge nesreče se ni zgodilo, kakor da so zvečer nabunkali nekoga dijaka, ki je menda hodil v zelje svojemu konkurentu.

Izlet v Bohinjski priredi jutri, v nedeljo, dne 18. t. m. pevski zbor in Dramatični odsek kranjske čitalnice. Odhod iz Kranja je zjutraj ob 6. uri 31 min., prihod v Bohinjsko Bistrico pa ob 8. uri 26 min. Odtod se peljejo izletniki na vozoh do hotela «Zlatorog» in od tu gredo peš do divnega slapa Savice. Ob 1. uri popoldan je v hotelu «Zlatorog» kosilo. Na vozoh se odpeljejo vsi v Bohinjsko Bistrico, odkoder gre vlak ob pol osmih zvečer. Povratek v Kranj je ob 10. uri 20 minut. — Kdor se je zglasil za izlet, naj pride jutri zjutraj najkasneje do četrta na 7. uro na kolodvor, da se še enkrat natančno konstatira število izletnikov zaradi popusta pri skupni vožnji. Prijatelje obeh odsekov vabimo, da se priklonijo temu izletu, ki utegne biti prav zanimav.

Zadevo mladega Gassnerja v Trziču ima sedaj v rokah državni pravdnik. Upamo, da bo nasproti temu nemškemu banditu postopalo z isto krutostjo, kakor ima navado s Slovenci.

Mleko se bo pocenila v medvodski mlekarni na 10 vizarjev, kmalu bo zastoj!!!

II. Zlet gorenjskih sokolskih društev v Trziču se vrši dne 15. avgusta t. l. Trzič je zelo važna, toda močno ogrožena slov. postojanka na Gorenjskem. Tamkaj se šopiri naduto nemštvo, tamkaj obljublja prešeren Nemec avstrijskem Slovencu, da postane «Reichsdeutscher Untertan». Ondotni Slovenci bijejo hud boj za svoj obstanek in prisiljene so branili pred predrznimi Nemci tudi — Avstrijo. V zelo neugodnih razmerah so si ustanovili Sokola, ki naj stoji krepko na braniku lepe domačije. Vkljub vsem zaprekam se je razvijal Sokol ponosno tako, da si slavi letošnje leto svoj lastni dom. Z žilavo vztrajnosjo si je ohranil življenje brez cestne strehe, brez telovadnice; kako krepko se bode toraj lahko razvijal pod lastnim krovom. Sokolska društva snujoče se gorenjske župe so si zbrala letošnje leto Trzič za svoj II. skupni zlet, da položijo račun o svojem letnem delovanju in da podkrepijo mladega trziškega Sokola v njegovem obstanku. Bratje, kličemo in vabimo Vas, pohitite toraj na krov! Na zdar!

Slovinci, osnujmo vseslovenske kmetijske družbe! Slovenci vseh slovenskih dežel! Prave, res slovenske kmetijske družbe nima niti naša Kranjska. So pa tudi sosednje slovenske dežele, v katerih je slovenski kmetovalec prisiljen biti v družbi s svojim narodnim sovražnikom, ali pa sploh nima prilike, da bi bil član kake kmetijske družbe. V vprašanju vseslovenske kmetijske družbe bo «Gorenjec» ob priliki podrobneje izpregovoril. Med tem pa, Slovenci, rasmisljajte tudi vi o tem, za vseslovensko narodno gospodarstvo prevažnem vprašanju, katerega so sprožili slovenski kmetovalci naše in sosednjih dežela že pred devetinstiridesetimi leti. Ob tej priliki pa našim narodno-zavednim slovenskim kmetovalcem tople polagamo na srce: glejte, da pride naša kranjska c. kr. kmetijska družba v naše roke, od tod ni več daleč rešitev vprašanja o ustanovitvi «Vseslovenske kmetijske družbe»!

«Slovenec» se rad baha, da ljubi dostojnost tudi v kritikah napram nasprotnemu časopisju. In dr. Lampe je ponovno javno zavrnil trditve «Slovenskega Naroda», češ, da klerikalci ne uganjajo osebne maščevalne politike. Tako trdita «Slovenec» in dr. Lampe. Kako pa se trditve dejansko vrše, to je potrdil zopet sam «Slovenec», kar zaporedoma v zadevi naših kritik nasproti njemu. Izlil je svoj žolc naravnost na osebo enega naših ljubljanskih sotrudnikov (četudi ni pravega zadel), izbruhil kar mrgole osebnih žalenj ter izrazov brezstidnih zafrakcij. To seveda ni osebna, maščevalna politika, ampak taka je krščanska morala slovenskih klerikalcev.

Poročilo o radovljjski slavnosti smo morali — žal — radi ogromnega gradiva za to številko odložiti za prihodnjic. Prosimo blagohotnega potrpljenja!

Velika planinska veselica kr. podr. S. P. D. (Konec.) V krasno opremljenem paviljonu je krepčala lačne s pravo planinsko gostoljubnostjo gospa Marija dr. Kušarjeva, ki si je stekla za prireditve veselice sploh največjih zaslug. Pohrtnovalno se jo podpirale gospe Terezija Končeva in Hermína Valenčičeva ter gospi Nua Fajdignova, Mici Hlebševa, Mici Nadižarjeva, Vida Polakova, Marija Rakovčeva, Karla Sajovičeva ter Meta in Olga Šavnikova. V moderno urejenem paviljonu so oživljale cenjene goste s penecim šampanjcem pod vodstvom gospe Matilde Majdičeve gospi Marica Majdičeva, Saša Majdičeva, Jelica Mayrjeva, Mara Polakova, Anica Šavnikova in Inka Štambergerjeva. Duhteče planinske in dolinske cvetke so v posebnem sotoru z vsjo planinsko ljubeznivostjo prodajale gospi: Hani Sajovičeva, Nadina Kušarjeva, Zdenka Pirčeva in Vera Šavnikova. Dosti polša je imela v kavarniškem sotoru gospa Zacherlova, ki je v družbi gospi Fride Burgerjeve, Pepce Pečnikove in Ane Suhadolnikove postregla pocenjakom in zapoznelim gostem z izborne kave in čajem. In koliko veselja je napravil planincem in posebno otrokom gospod Dular, ki je z veliko

vnemo in spretnostje v bazarju raspečeval različne planinske potrebščine in najmanjgovratnejše igrače. Toda kaj bi naštevali vse raznoterosti, katere je nudila nedejlna planinska veselica. Vse je bilo veselo in radostno. Krasno petje nekaterih članov kranjskega čitalniškega pevskega zbora se je razlegalo pozno v noč po »Zvezdi« in na plesišču je ob zvokih godbe »Godbenega društva« iz Kamnika rajala mladina do ranega jutra. Ko se je zmarčilo, je prizgala gospa Nika Bučarjeva umetni oženj in visoko v jasno noč so svigale in frčale rakete in delale posebno otrokom veliko veselja in zabave. Vladala je res povsod neprisliljena — prava planinska zabava. S posebnim veseljem nas je navdajala, da so se udeležili veselice v tako obilnem številu Gorenjci. Častno sta bila zastopana Tržič in Radovljica. Opazili smo tudi mnogo gostov iz zabreznike občine. Udeležba bi bila vsekakor večja, če bi se ne bile vršile isti dan po raznih krajih veselice in shodi. Zato tudi udeležba posebno iz Ljubljane in Škofje Loke ni bila tako poljovna, kakor smo jo pričakovali. V hribih se je že delal dan, ko smo se zadnji planinci poslavljalji od »Zvezde«. Upamo, da so bili vsi posetniki zadovoljni z veselico; nadejamo se pa tudi, da bode tudi podružnični odbor z gmotnim vspehom zadovoljen navzlic temu, da so bili stroški prireditve prav veliki. Na vsak način bode ostalo precej za Prešernovo kočo. Največ zaslug za prireditve veselice so si stekle agilne, požrtvovalne in iznajdljive gospe in gospice, ki so pod spretnim in izkušenim vodstvom gospe Marije dr. Kušarjeve zastavile vse svoje moči v prosep te planinske veselice. Njim pristoja torej največja zahvala in priznanje. Pohvalno pa moramo omeniti tudi vse one gospe, ki so z umestnimi nasveti in tudi dejansko podpirali podružnični odbor pri prireditvi veselice. Zahvaliti moramo končno vse one radodarne kranjske meščane in gospe izven Kranja, ki so v gotovini ali v jestvinah in pijaci prispevali v prosep veselice. Mnogi so tudi poslali mesto vstopnina večje ali manjše zneske. Imena vseh teh pospeševalcev planinstva in izkaz daril priobčujemo zadej v izkazu daril.

† **Deželni vladni svetnik Alfonz Piro.** Dne 9. t. m. ob 5. popoldne se je ob obilni udeležbi vršil v Kranju pogreb g. Alfonza Pirca, deželni vladnega svetnika, vodje okrajnega glavarstva, častnega člana trga Železniki in veteranskega društva v Kranju itd. S pokojnikom izginja iz vrst slovenskega uredništva eden najvestnejših, najmarljivejših mož. Dolga leta je glodala na njegovem šibkem telesu huda, mučna bolezen. A pokojnik je s čudovitim samozatajevanjem vestno in neumorno opravljal težke posle odgovornega svojega poklica. Kdor je v tem oziru poznal pokojnika, ga je moral spoštovati. Več nego enkrat ga je položila zavratna bolezen na bolniško posteljo, a vedno je zmagal čili in vedri duh nad slabotnim telesom. Pred štirinajstimi dnevi ga je zopet hudo napadla bolezen, legel je in začel se je boj, ki se to pot ni končal z navideznim okrevanjem, temveč s smrtjo. Sladek mu bodi mir in počitek v zemlji domači po mukapolnem trpljenju.

Turska železnica in Slovenci. Pod tem naslovom je prinesla praska »Union« zanimiv članek, ki se bistveno nanaša na tozadevna izvajanja umrlega profesorja S. Rutarja. Temu človeku bo prihodnjt tudi »Gorenjec« posvetil primerno pozornost. Čudno pa se nam zdi, da slovensko časopisje v Ljubljani, ki sicer tako ponatiskuje ravno v tej zadevi nemške članke iz raznih »Frankfurteric«, »Deutsche Stimmen« i. t. d., popolnoma prezira članke iz nam prijanznih slovanških časopisov.

Ali prodamo Blede — naš slovenski raj — Nemcem? Slovenci! Nemec steguje svojo roko po Blede — našemu slovenskemu rajju. Je ugrabljen blejski grad z jezerom, se tudi naš slovenski raj potopi za večno v požrešno morje prodirajočega nemštva. Po naši brezbriznosti si je Nemec že zdavno osvojil posamezne kose tega raja. Ali naj mu prodamo še krono tega raja: Blejski grad, otok bleški ter jezero, ta demant iz pod vznožja slovenskega Triglava? Deželni odbor, slovenski kapital, ven z dokazom, da sta res slovenska!

Nadučilje Janke Žirovnik prestavljen. Da ne bo kdo mislil, bogvekaj je ta mož pregrešil, da so ga prestavili iz službenih ozirov, a ga pri tem oškodovali najmanj za 600 K na leto, moramo povedati vzroke: Po naročilu c. kr. deželnega šolskega sveta mu je c. kr. okrajni šolski svet izrekel grajo: 1. ker je v pevski uri V. in VI. razreda polemiziral s »Slovincem« in »Domoljubom«, bral iz »Slovenca« notico, ki se je tikala njega, ter dostavil, da je pisec te notice lažnjivec in lump; 2. pa ker je baje v obrtni nadaljevalni šoli z izrazi »žabe« in »čuki« namigoval na svoje politične nasprotnike. To je vse! Prva točka je popolnoma resnična. Kam pa pridemo, če učitelj ne bo smel povedati učencem, da n. pr. »Slovenec«, na katerega so stari naročeni, piše neresnico o njem? Saj učitelj mora vendar varovati svoj ugled in povedati učencem, kaj je res, če učenci čitajo tako lažnjive liste in celo prepisujejo tozadevne notice. K drugi točki je pa c. kr. deželni šolski svet bolj verjel enemu revnemu učencu, ki je po preteku več tednov prevrgel svojo izjavo, kakor pa petim učiteljem in dvanajstim učencem, ki so tudi trdili resnico, to je to, kar je dotični učencec prvotno sam tr-

dil. To je nekaj tako nečutenega, da nimamo besedi, s katerimi bi mogli dovolj obsoditi tako postopanje. — V isti seji se je poleg te graje tudi sklenilo g. Žirovnika pri priliki prestaviti. To priliko je porabil duhovnik dr. Lampe, ko so borovniškega nadučitelja prestavili v Ljubljano, lagal je po Ljubljani, da Žirovnikovi pristasi pobijajo klerikalcem po St. Vidu okna. Predlagal je torej njegovo premeščenje. In zgodil se je ta ne samo politični, ampak tudi kulturni škandal, da so iz tako ničevih vzrokov prestavili moža, ki že 34 let deluje z velikim uspehom za gospodarski in kulturni preporod svoje domovine. To je velika sramota za nas vse in tega škandala ne smemo nikdar pozabiti. Plačilni dan je vedno — zadaj!

Enaka pravica za vse? Slavna uprava c. kr. državnih železnic je pobrala na progi Trbiž-Ljubljana vse boljše vozove tretjega razreda in jih pridelila progam po nemških krajih. Zakaj ne bi bil vsaj en boljši voz tretjega razreda (takozvani C vagon) v vsakem vlaklu? Gorenjci nismo ljudje nižje vrste in tudi v prometnem oziru hočemo biti enakopravni. Občine, govorite!

Iz jebe je všel Ignacij Vevar iz zaporov c. kr. okr. sodišča v Kranju. Po noči dne 10. julija je prežagal železno omrežje svoje celice ter zbežal čez vrt sodniškega poslopja. Ignacij Vevar, doma pri Goricah je nepoboljšljiv postopač, ki je že več let presedel po ječah. Begunca išče šest orožnikov. Zalotili so ga že menda blizu doma, pa jim jo je zopet upihal, dasi so streljali za njim.

Slovensko trgovanje, pozor! Dne 25. t. m. se nam nanovo rodi podružnica slovenskega trgovskega društva »Merkur« v Kranju in ima na ta dan svoj ustanovni občni zbor ob dveh popoldne o notranjih prostorih gostilne gospe Marije Mayrjeve. Po zborovanju bodeta govorila v namenih trgovske organizacije, o delokrogu društva »Merkur«, o poglavitnih postavnih določilih za detajlne trgovce in o drugih trgovskih zadevah g. dr. Fran Windischer in g. dr. Rudolf Marn. Ob petih popoldan se vrši ravnotam na vrtu veselica s sodelovanjem sl. pevskega zbora društva »Merkur« iz Ljubljane in sl. orkestra »Sloga« iz Kranja. Na sporedu je tudi srečolov in šaljiva pošta. Ker je ta dan velepomemben in poučljiv za vsakega slovenskega trgovca, je želeti najobilnejše udeležbe. Spored koncerta: 1. Jul. Fučik: Triglav, koračnica, orkester. 2. R. Dellinger: Don Caesar, potpouri iz operete »Don Caesar«; orkester. 3. H. Volarič: Trobojnici; moški zbor. 4. I. Strautz: Ti in Ti, valček iz operete »Netopir«; orkester. 5. Egyster: Maternia, pesem iz operete »Schützenliesel«; orkester. 6. V. Novak: Gorski kraj; moški zbor. 7. Potpouri čeških narodnih pesmi; orkester. 8. F. Lehar: Pesem Vilje iz operete »Vesela vdova«; orkester. 9. I. Aljaž: Naša zvezda; moški zbor. 10. O. Petráš: Barcarolla, valček iz Hofmannovih pripovedk; orkester. 11. G. Verdi: Fantazija na opero »Rigoletto«; orkester. 12. K. Bendel: Svoji k svojim; moški zbor. 13. V. Parma: Skoz vas, koračnica; orkester.

Občni zbor gor. akad. fer. društva »Vesna« se vrši dne 31. julija ob 2. uri pop. v Kranju.

Žalosten konec »Slovenskega koncertnega orkestra«. Ob sklepu lista se nam iz Ljubljane poroča: Kapelniku Talihu se je v zadnjem trenutku, ko je bila večina strajkujočih godcev pripravljena že na odhod iz Ljubljane, posrečilo, jih zopet pridobiti za »Slovensko filharmonijo«. Strajk vzdržujejo le še 4 godci. Med Čehi se način, kako je Hubad postopal v tej aferi, ostro obsoja. Prejšnji kapelnik Frisek, ki je v Ljubljani igral velikega Slovana, se je baje ponudil nemško-nac. godbi na Jesenicah, pa je bil odklonjen. To vest je beležiti z rezervo. Pri sokolski slavnosti na Vrhniki nastopi baje polnoštevilna »Slovenska filharmonija«. — Torej pridejo z ozirom na naše tozadevno »pismo z Ljubljane« prihodnjt še prav zanimive stvari na dan.

Električno napravo za razsvetljavo Kamnika in okolice namerava izgraditi mestna občina kamniška na parcelah št. 398 in 399 davčne občine Županje njive. V to svrhu se bode izkoriščala vodna moč pri žagi meščanske korporacije ob reki Bistrici, katera vodna moč bi po proračunu znašala ob srednjem stanu vode 132, k večjemu 150 konjskih sil. Vtok vode v obratno strugo se bode nahajal pri starem jezju meščanske korporacije. Ta obratni kanal je dolg 255 metrov; na njegovem spodnjem koncu bo stala električna osrednja naprava z dvema turbinama, od katerih se bode druga postavila, kadar bo potreba zahtevala. Od srednje naprave bo vodil v dolgotosti kakih 4-5 km električni tok z veliko napetostjo ko ozemlju občin Županje njive, Stranje in Mepinje v Kamnik. Od glavnega toka se pa bode odcepilo več panog. Tik prvih hiš v Mekinjah preide električni tok, ki vodi od osrednje naprave do tja po prostem, v podzemeljski tok, s čemur se prepreči nevarnost prostega toka. Po isti progi se namerava tudi napraviti obratno telefonsko zvezo med Kamnikom in električno osrednjo napravo. Natančni popis in načrti cele naprave so pri okrajnem glavarstvu v Kamniku na ogled. Lokalni ogled se vrši dne 4. avgusta t. l.

Hotel na »Stomarjih« v Škofji Loki je dobil novega gostilničarja, pristnega, poštenega Kraševca.

Učiteljsko društvo kranjskega okraja je imelo dne 7. t. m. tam svoj obed. Društvo je izreklo gostilničarju splošno zahvalo za točno postrežbo.

Zaključek ljudskih šol v kranjskem okraju je bil splošen v sredo, dne 14. t. m. Začetek novega šolskega leta 1909/1910 bo dne 15. septembra.

Koncert prirede leski rodoljubi v korist »Aljaževemu domu« s sodelovanjem slav. Žirovnikovega pevskega zbora v nedeljo, dne 25. julija v restavraciji gospoda Ivana Legata v Lescah. Spored: 1. Petje, Žirovnikov zbor. 2. Godba, brezniški tamburaški zbor. 3. Srečolov. 4. Prosta zabava. Začetek točno ob 5. uri popoldne. Vstopnina 40 vin. Preplačila se hvaležno sprejemajo. K obilni udeležbi vabi najljubneje odbor.

Društvo slovenskih trgovskih sodručnikov v Kranju naznanja vsem članom, da ima svoj izvanredni občni zbor dne 31. t. m. ob pol 9. uri zvečer v društveni sobi št. 52 v Kranju.

Kako so Škofjelečani prvič volili za državni zbor? V ljubljanskem dnevniku čitamo v spominih iz starih časov naslednje: Dne 20. rožnika leta 1848 so se vršile na Kranjskem prvič volitve za državni zbor. V Škofji Loki je izmed 67 volivcev prišlo volit 51, to je 76 odstotkov; udeležba za one čase gotovo velika. Volilo jih je 50, eden pa ni maral. Izvoljen je bil sledniški komisar dr. Miha Ambrož, ki je dobil 48 glasov. Poleg tega so pa izvolili še dva zaupnika. Jan. Kavčiča, posestnika iz Čejnjice, da bi šla s poslancem na Dunaj in mu tam na prste gledala. Gospod Ambrož je moral biti med ljudstvom priljubljen gospod, kajti izvoljen je bil tudi v radovljiškem in v višnjegorskem okraju, dasiravno se drugače kmetje niso mnogo brigali za oklic slovenskih prvakov v Ljubljani in so volili večinoma po svoji pameti samostojne kandidate. Ambrož je rekel, da nima nič proti taki kontroli in da sprejme volitev v Škofji Loki, ako jo bo vlada potrdila. — Tudi deželni predsednik grof Welsersheimb je rekel, da ne vidi v izvolitvi takih nadzornikov nič nepostavnega in jima je obljubil vstopnice na galerije. Vendar je rekel, da mora zadevo naznaniti ministrstvu.

Nujna prošnja! Mnogo se je že govorilo in pisalo o nemški nevarnosti, ki preti naši lepi slovenski Gorenjski. Ena najtrdnjših obrambnih trdnjav proti nemškemu vpadu so bile in so še vedno Jesenice. Prevažna je naloga Jesenic v boju našega naroda proti vsenemškemu navalu. Jesenice morajo ostati slovenske! — Eden prvih faktorjev pa, ki z vsemi svojimi silami deluje na to, da ohrani Jesenice svojemu slovenskemu narodu, je — Jeseniški Sokol. — V zadnjem času je stopila pred društvo nujna potreba, da si zgradi svoj lastni dom, da pride pod svojo streho, ker bi mu bilo sicer nadaljno delovanje onemogočeno. Našli so se že iskreni prijatelji društva, ki so položili svoj dar na oltar domoljubja. Odbor se obrača tem potom z najnujnejšo prošnjo do slavni slovenskih denarnih zavodov in do vseh posameznikov, ki v resnici čutijo slovensko, da priekočijo na pomoč. Darila naj se pošiljajo na naslov: »Telovadno društvo Sokol na Jesenicah«.

Železniki. V našem trgu se nahaja neka oseba, ki pa biva šele od meseca januarja med nami. Ta oseba je bila poslana v naš kraj z namenom, na podlagi terorizma zadušiti ves napredni živelj. No, in res se je pričelo dobro udrihati ustmeno in pismeno v »Slovincu« in »Domoljubu«. Zdej pograbi enega za vrat, potem zopet drugega, toda vse brez uspeha in posledica je, da postaja vedno vedno večje navdušenje med naprednjaki, ki tvorijo častno večino v naši občini. V vsakem članku omenja »isti« »Svobodno Misel« in »Slovenski Narod« ter blati na infamen način naše odlične napredne moze, ki nikdar ne bodo podlegli brezvestnemu hujskaču. Ob priliki se bode dotičnemu že nudilo izvedeti, kje da je, ker kakor se sedaj razvdi iz njegovega delovanja, se vedno misli, da se bode zagal z nami. Imenovati ga nočemo v imenom, pač pa pri nas vsakdo ve, od kod to vse izvira in kdo je intrigant. Ni daleč več čas, ko se bode reklo: Zob za zob in potem naj bode, kdor hoče, magari če ima tudi črno sukno. Mož sicer dobro ve, da ima na svoji strani nekaj podprenikov in duševno omejenih ljudi, katere lahko izkorističa v svoje strankarske namene, misleč, da je potem že vse doseženo, pa se bode varal. Le tako naprsj in videli bodete, kaj ste dosegli, ker mi imamo spretnost in orožje tudi za »debelokošce« strojiti. Zoper različne osebe naprednega mišljenja se že hujska s bojkotom, insultiranjem pa vse to nas ne bode ugonobilo. Kmalu bode konec našega potrpljenja in potem pride čas maščevanja. Radi smo mirni in mir želimo, ako Vam pa niso ljubi Kristusovi nauki, zeli bodete sovraštvo. Toliko na uho!

Umrla je dne 9. julija zvečer v Kropi gospa Marija Jalen, p. d. stara Jarmova mati.

Sneg v juliju. S Trstenika. Po dvadnevem neprestanem nalivu so se danes proti večeru zopet prikazali vrhovi naših gor. Stortec je zameten precej globoko s sneženo kapo. Sneg leži še na Malem Stortcu. Kaj takega v tem času je nenavadno. Kadar skopni sneg v jarku nad Javornikom, takrat pravijo, da je pšenica zrela. Zato pa letos vse tako počasni zori. Tudi v planinah pri »Jezeru« je zapadel sneg. Uboga živina!

Olejševalne društvo v Kranju ima svoj redni občni zbor danes, v soboto, dne 17. julija ob poldevtih zvečer v gostilniških prostorih gospe Marije Mayrjeve z običajnim dnevnim redom.

Vedovodna dela v Kranju zelo naglo napredujejo. Položene so cevi od Pungrata do Jahača. Pred hišo pok. Omerca so naleteli na hud teren, ravnato tako tudi na Jelenovem klancu. Dames kopljejo na pokopališki ulici do kapelice.

Iz krajske okolice nam pišejo z dne 12. julija: Vreme imamo nekaj dni sem skrajno neugodno. Vremenik stoji kar naprej pod normalom (od 727 do 732). Zjutraj in zvečer kaže toplomer med +10 in 12 stopinj R. Julijske Alpe, Karavanke in Savinjske planine imajo vsak drug dan nov sneg. Zito krasno zori, žetev bo zakasnela. Pšenica pa se hitro draži. Suše se nam sedaj ni treba bati. Vodnjaki so polni. Sava je v zadnjih urah zelo narastla. Otava bo lepa, detelja bo še dala.

V Sori utonila. Iz Stare Oselice se poroča: Zalostno pojo zvonovi, ker je utonila na Trebiji Katrica Jelenova, majhna sicer, a veselje starišev in vseh. Otrok je šel čez brv čez Soro zvečer ob 6, in padel v naraslo vodo. Iskali so jo in dobili šele drugi dan.

Krajska častna diploma je te dni razstavljena v izložbi g. L. Fürsagerja v Radovljici. Napraviti jo je dalo učiteljsko društvo za radovljiški okraj, da jo pokloni gospodu nadučitelju Andreju Grčarju v Radovljici v znak hvaležnosti za zasluge, ki si jih je on pridobil kot bivši šestnajstletni predsednik tega društva. Ker je ta diploma izdelana na poseben, nov način in bodo brezdvomno še tudi druge začeli posnemati nas izuma in vzgled, naj o njej tu izpregovorimo nekoliko obširnejše. Diploma je povečana fotografija v barvi kakor bi bila risana s črno kredo in predstavlja ta-le prizor v šolski sobi IV. razreda ljudske šole v Radovljici: Za katedrom sedi slavljeneč gospod Grčar v svečani obleki in steza desnico v pozdrav šestorici članov vodstva učiteljskega društva, ki so vsi enako oblečeni v salonsko obleko, ravno vstopili skozi odprta vrata v šolsko sobo in se bližajo slavljencu, da mu čestitajo in izrazijo svojo hvaležnost. Med vrati stoji izumitelj diplome v razgovoru z g. učiteljem iz Lesca in kaže z roko na šolsko tablo, kjer je s kredo napisano besedilo častne diplome, ki daje poseben pomen pričujočemu prizoru. Pod besedilom so lastnoročni podpisi šestih navzočih članov društvenega vodstva. Na sprednji stranici katedra sta napisani letnici 1893—1909 in nad njima se blišči zvezda. Ta znak je obdan z lipovim vencem in kaže, kateri čas je bil slavljeneč društveni predsednik. Po stenah in na omari za vrati so razvrščeni v okrasek primerni šolski predmeti. Diplomo diti lep seccionističen okvir z lvočenimi modernimi črtami in kolobarčki ter z izborjema vejicama ob straneh. Ta znamenita diploma z okvirjem vred je izvršena natančno po načrtu in pod nadzorstvom g. Frana Rojca, ki je napravil tudi besedilo na diplomu in okraske na okvirju. Fotografirano delo je izvršil g. A. Vengar, kol okvir pa se je izdelal iz rozličnega lesa v naravni barvi v delavnici g. Ivana Pogačnika. Vsem trem se je delo dobro posrečilo. V kratkem se bodo dobile tudi fotografirane razglednice razstavljene diplome po 20 vin.

Izboljšanje planin. C. kr. ministerialna komisija za agrarne operacije bo izboljšala več planin, izmed katerih imenujemo za sedaj sledeče: 1. Zelenica, vzhodno od Stola med Begunjščico in Zelenico. 2. Planina «Pri žagi» in «Za Šijo» v zgornji dolini Završnice do Zelenice. 3. Planina «Pod Stolum» v višini 1200 do 1900 m nad morjem. 4. Zabrezniska in Salska planina. 5. Planina Šavnik v Bohinju med Sorico in Nemškimi Rovtom. Zboljšanje bo imelo namen, da se povzdigne vrednost in izdatnost planin. Trebilo se bo plevel in kamenje iz pašnika in planina vsako leto gnojila; zidali se bodo hlevi in naredile gnojne jame, vodnjaki s koriti in filtrom, koder ni studencev, ali vodni nabiralniki pri studencih, ponekod se bo vsejala dobra trava in izboljšali poti. Planšarstvo se bo na ta način racionalno povzdignilo. Skupni stroški za vsa ta dela so proračunjeni na 45.900 K in bo dala država k tem stroškom 50 odstotkov, dežela pa 25 odstotkov, tako da pride na prebivalstvo samo ena četrtina stroškov.

Družba sv. Mohorja v Celovcu nam naznanja, da steje letos 86.443 članov, dosedaj najvišje število članov.

Iz žirovnice se nam piše: V nedeljo se je vršil ustanovni shod slovenskega tamburaškega društva „Stol“ v gostilni župana A. Kržišnika, pri katerem so bili enoglasno izvoljeni, in sicer: predsednikom Franc Mežek, podpredsednikom S. Baloh, tajnikom Anton Kržišnik ter blagajnikom Viktor Baloh, odbornikom Iv. Koselj in Jernej Čop, pregledovalcem računov gospodična Ivana Kapelle ter g. Franc Kalan, trgovec. Poleg sklicateljevega jedrnatega govora je govoril tudi g. M. Lukanc pl. Savenburg, ki je v iskrenih besedah povdarjal pomen društva z ozirom na promet tujcev ter da mora društvo neomajano stati kakor je naša gora „Stol“. Pri tej priliki je daroval 20 K za domače reveže. Blagemu dobrotniku bodi izrečena najiskrenejša zahvala. Novemu društvu pa želimo obilo vspeha. Živio!

Društveni dom v Kamniku. Iz Kamnika nam pišejo: Vse izletnike v Kamnik opozarjamo, da so

si zgradila preteklo jesen kamniška narodna društva: Citalnica, Lira in Sokol svoj Društveni dom, ki stoji ob pričetku glavnega trga. V spodnjih prostorih se nahaja novo opremljena kavarna in izborna gostilna. Iz kavarne je krasen razgled na planine. — Društveni dom, napredna trdnjava v Kamniku, je središče in zbirališče vsega ondodnega naprednega življa. Sezidati so jo društva morala, če miso hotela, da bi bila brez strehe izročena poginu. Ker so se morala pri tem precej zadolžiti, priredijo kakor običajno tudi letos 1. avgusta v korist Društvenemu domu veliko veselico, katere naj bi se tudi Gorenjci, zlasti Kranjci v obilnem številu udeležili.

Iz Lesca. V ponedeljek po noči je dosedaj še neznan krutež na Studenški gmajni posestniku J. Kapusu, po domače Rajhu iz Studencic prerezal z neko ostrino celo stegno kobilu. Pred nekaj leti mu je ravno na tej paši nekdo zaklal kobilu, šele 3 leta staro, zjutraj je našel mrtvo, poleg nje je pa ležal 8 tednov star žebiček. Čuditi se je, ko je vendar zgoraj omenjeni jako priljubljen ter varčen gospodar, da mu nekdo dela tako krivico. Želeti bi bilo, da bi se dobil tisti škodoželjnej in da bi se ostro kaznoval. Slavne oblasti bi prosili, da bi se potrudili z natančno preiskavo, zakaj to mora biti nekdo, ki je to storil že drugič.

Kako se dela s slovenskimi nadomestnimi vojaki. Na zadnji vaji smo prišli tudi v slovensko vas, v prijazne Rateče. Proti večeru se nas zbere par rezervistov, cesarskih strelcev št. 4 v gostilni, da se nekoliko pogovorimo. Beseda da besedo in začeli smo seve tudi peti tisto: V nedeljo jutro vstala bom, v Ljubljano i. t. d. Kar se odpro duri sosednje sobe in prikaže se, sam bog nas varuj, naš stotnik ter zakriči: «Waas? — Aufstehen!» Mi gor in stojimo ko pribiti. Na toledni grozovita pridiga, ki pretresa naše ustrujene ude. Konec pridige je bil: «Was werden Sie da heulen» (kaj bodete tu rjovelj). Mi zvrnemo nato svoje čase in se odstranimo od bližnje strogega najnovejšega «Potioreka». Skoda je imela pa gostilničarka. Rezervist — urlaubar.

Na planšarsko poučno potovanje v bohinjske planine, ki ga priredi deželni odbor krajski dne 19., 20., 21. t. m., opozarjamo se enkrat. Potovanje bo zelo poučno in ne naporno. Hodilo se bo največ po šest ur na dan z večkratnim odmorom. Kdor se zanima za naše krasne bohinjske planine, njih uredbo, za živinorejo, naj ne zamudi prilike udeležiti se, ker se taka potovanja le redko prirejajo.

Učinki ljubosumnosti. Pri Sv. Miklavžu pri Ihanu sta živila zakonska Kopač v sled obojestranske ljubosumnosti v vednem prepiru. Dne 18. m. m. popoldne se je mož vlegel v travo in zaspal. To priliko je porabila njegova boljša polovica ter ga polila s petrolejem in zažgala. Sosedje so strgali z njega obleko in ga polili z vodo, a kljub temu je dobil tako hude opekline, da je drugi dan umrl v ljubljanski bolnišnici. Ženo so zaprli.

Pivovarna v Lescah. Piše se nam: Čuje se, da namerava pridobiti to pivovarno neka slovenska družba. Ako se to vresniči, potem bo točka «slovensko narodno gospodarstvo» pomnožena za jedno važno pridobitev. Morda se Slovenci vendar slednjič zdramimo, ker zabavljati je eno — delati za narod pa — drugo!

Vedno več vojaštva prihaja v Rateče. Zadnji ponedeljek sta došli dve stotnji, ena c. in kr. pešpolka št. 7, druga cesarskih strelcev št. 4 in oddelek strojnih pušk. Drugi dan zarano je vojaštvo odšlo v Kranjsko goro čez Trento na Bovec, močna patrolja pa skozi Planice na Veliki kot, pod Jalovcem na boviško stran. Ta dan so pa še drugi oddelki, ki so prenočili v Beli peči imeli tudi vaje nad rateško vasio in je cel dopoldan pokalo, ko da bi že Lah udarili čez Mangart. Ubogi vojaki v teh visokih gorah! Vojaštvo je sestojalo večidel iz Gorenjcev in slovenskih Korošcev, zato so se pa glasile krepke slovenske pesni, saj so bili svoji med svojci.

Umrli je v Claridge 33letni A. Margon iz Krnic, občina Osilca, v krajskem okraju. Podlegel je poškodbam, kojih je zadobil v rovu, ko se je posul nanj plaz peska in kamenja.

V Kranjski gorji je šla v pokoj poštarica Uršula Bonač. Na njeno mesto je imenovana za poštarico poštna ekspedijentka Marija Hribar z Jesenic.

Iz finančne službe. Gospod Alojzij Huth iz Radovljice je imenovan za prov. finančnega komisarja.

Na Jesenicah se vrši glavna skupščina „Družbe sv. Cirila in Metoda“ v nedeljo, dne 8. avgusta.

Podpore obrtnim nadaljevalnim šolam na Gorenjskem. Minister za javna dela je dovolil za leto 1909 podpore sledečim obrtno-nadaljevalnim šolam: Škofja Loka 310 K, Kranj 300 K, Tržič 800 K, Radovljica 300 K, Kamnik 260 K.

Neumestna izstavljanje. Pavel Kristan je čakal blizu Figeljceve gostilne v Stari Loki na svojo družbo. Mamo njega prideta France Jugovec, tizaraki pomočnik in Janoz Beršič, krojaški mojster, oba iz Stare Loke. Ko sta bila že malo naprej, je začel Kristan za njima vpiti: «Šmrkavci» in še druge psovke. Ta dva stopita k njemu, nakar ga eden klofne, drugi pa brene s tako silo v desno

nogo, da mu jo je zlomil. Kdo ga je v nogo sunil, se ne ve. Jugovec je bil obsojen na dva meseca, Beršič na 4 tedne ječe.

Dreblj. Lov občine Smartno pod Šmarno goro je zdržal trgovec Krisper iz Ljubljane za 1121 K. Dosedaj je ta lov imel baron Lazzarini iz Smednika. — Županom v Spodnji Siski je izvoljen g. Anton Pogačnik. Dosedanji župan Franc Burger je dobil le 11 glasov. — Generalni inšpektor čet, Albori, se mudi na letovišcu v Poljeh pri Lescah. Pravi, da mu to letovišče najbolj ugaja izmed vseh zaradi miru. Tu ostane nekaj tednov. — Kot odgovor na dvajsetletnico Zidmarke so darovali rodoljubni Škofjelčanje 104 K.

Največja lokomotiva na svetu. V Chicagu je dograjena lokomotiva, ki je največja na svetu. Stroj in tender tehtata 272 ton, stroj ima 16 gonilnih koles, cilindra imata premer 67—102 cm. Stroj lahko vleče 43 ton in bo zamogel peljati cel vlak čez Sierru Nevado sam, za kar so služile sedaj štiri velike lokomotive. Kurilo se ne bo z ogljem, pač pa s surovim oljem.

Ponarejena oporoka, v kateri se gre za 12.000.000 kron, daje posla budimpeštanskemu kazenskem sodišču. Dognali so namreč, da je hišni posestnik Wohl ponarenil oporoko in da je po njej podedoval od svojega strica 12.000.000 kron. Wohl še ni aretiran, ker baje biva v Karlovih Varih.

Spala 33 let. V Stockholmu na Švedskem se je gospica Karolina Karlsdatter zbudila iz letargičnega spanja, ki je trajalo 33 let. Zaspala je, ko je imela 13 let in vzbudila se je toraj, ko je stara 46 let.

Mleko namesto alkohola. Osobje nemških državnih tiskarn (okoli 2400 oseb) je leta 1907 v svojih delavninah popilo 27.019 litrov mleka, leta 1908 pa že 49.080 litrov. Poleg mleka so pili še razne druge brezalkoholne pijače, n. pr. blizu 100.000 steklenic Selterjeve vode, pokalic.

Nov okras za ženske klobuke. V Waukeganu v Ameriki je neka tovarna, ki se bavi z metalizacijo raznih predmetov, dobila iz Texasa 2000 krstač z rognji in raznih drugih žab, katere živali bodo sedaj vse metalizirali in potem porabili za okraske ženskih klobukov. Žabe in žabice bodo rabili za okraske na iglah, katere rabijo ženske za pripenjanje klobukov. Predno bodo živali prevlekli s kevinjo, jih bodo kloroformirali. Omenjena tovarna bo izdelala 50.000 takih igel in za vsako bode rabila po eno žival. Tvrdeka je najela posebne lovce na žabe, kateri jih bodo sedaj v Texasu lovili. Podjetniki so prepričani, da bodo z žabami napravili dobro kupčijo, tem bolj, ker se ženske zanimajo za vse, kar je novo, zlasti še, ako pridejo klobuki in «krote» v postev.

Izpred sodišča.

Razposajeni fantje. Janez Udir v Besnici je slep siromak, ki je za vsako delo nespособen. Iz usmiljenja ga je najel domači župnik za zvonjenje pri farni cerkvi. Neko nedeljo med dopoldansko službo božjo je izkušal Udir po naročilu odpraviti Janeza Rakovca, Janeza Tomaževiča in Janeza Kalana izpod zvonika. A ti so se delali iz njega norca, ga cukali za lase, mu vzeli klobuk in pljuvali nanj. Med popoldansko službo božjo sta pa Janez Stular in Janez Papler tako oklofutala Udirja, da mu je tekla kri. Sodišče je vse obsodilo, in sicer Rakovca, Tomaževiča in Kalana vsakega na dva tedna, Stularja in Paplerja pa vsakega na en teden zapor.

Pijanec pretepel pijanca. Dne 14. aprila t. l. je prišel v Markunovo gostilno v Zgornji Beli France Janežič, posestnik. Tam je našel kajzarja Antona Rozmana. Precej vjajeni Janežič se je jel takoj nad Rozmanom jeziti, češ, da se take pijani. Sunil ga je z nogo da se je zaletel ob zibel in padel. Na tleh ležečega je nato z obuto nogo tako suval v prsi, da je dobil Rozman občutne poškodbe. Janežič je bil obsojen na 4 mesece ječe.

Od obtožbe oproščen. Zvečer dne 25. majnika t. l. sta se v Predtrgu pri Radovljici ruvala radi nekega prepira laška zidarja Janez Sturma iz Vidma na Laškem in Janoz Marchiola. Ker je bil slednji precej agresiven se je prvi branil proti napadalcu z nogami, ker so ga za roke držali njegov oče in drugi tovariši. Pri tem je pa zadel Marchiola tako nesrečno v trebuh, da mu je predril črevo, kar je povzročilo, gnojenje trebušnice, v sled česar je tudi Marchiola drugi dan v deželni bolnici umrl. Sodišče je ta čin smatralo kot opravičen samobran, in ga je od obtožbe oprostilo.

Surovi sin. Jože Vidmar, posestnik v Zgor. Berniku, je bil obsojen že dvakrat v večmesečno ječo, ker je svojega očeta pretepal. Kakor obtoženec sam priznava, je jezen na očeta, ker mu mora dajati preživetek, in ker se mu zdi, da je radi njega prišel pod kuratelo kot zapraviljivec. Dne 13. marca je prišel zopet pijan domov. Začel je svojega 78 letnega očeta pretepatvati, ga daviti za vrat, suvati z nogo in biti z roko po glavi. Obsojen je bil na 8 mesecev ječe.

Listnica uredništva.

Č postajenačelniku Inglicu prihodnjik,

Od poljake strani je izšla inicijativa, da bi se vlada naprosila, naj skliče državni zbor začetkom septembra na 14 dni, da bi se konstituiral in izvolil odseke. Sklicanje bi imelo namen, dati odsekom priložnost, da lahko delujejo tudi med zasedanjem delegacij.

Tržaški deželni zbor, ki je kakor znano obenem občinski svet, je bil pravkar sele izvoljen. A nekateri italijanski časopisi že poročajo, da ga misli vlada razpustiti. Bolj verjetno bi se nam zdelo, če bi se razveljavile volitve, zakaj povoda za razveljavljenje bi dalo dovolj, kar se počeli italijanski nacionalisti pri teh volitvah.

Imuniteta poslancev. Ker so bile v državni zbornici vedne pritožbe radi kršenja imunitete po sodiških, je izdal justični minister dr. Hoehenburger na deželna nadsodišča natančna navodila, kako imajo postopati, da ne bodo sodišča kršila imunitete poslancev.

Sličnaki pomilostjen. Cesar je pomilostil dijaka Sicinskega, ki je bil radi umora ces. namestnika Potockega obsojen v smrt. Kazen mu je izpremenjena v 20 letno ječo.

Nov avstro-turški spor. Turški orožniki so brez pravega vzroka aretirali več avstrijskih delavcev, ki so doma na Štajerskem, ter jih brez vednosti avstrijskega konzulata vrgli v ječo, kjer se jih neusmiljeno pretepli. Avstro-ogrski poslanik je za to zvedel in je vložil pri turški vladi energičen protest z zahtevno, naj se delavce nemudoma izpusti iz zapora.

Car Nikolaj poseti sultana. Car Nikolaj je naznanil sultanu Mohamedu, da ga poseti se to jesen v Carigradu.

Političen atentat v Rusiji. Poveljnika neke ruske oklopnice Wemanderja so našli umorjenega.

Vojne ladje na reki Bojani. Turška vlada je protestirala na Cetinju proti temu, da vozijo na reki Bojani, ki teče ob turskem ozemlju, črnogorske vojne ladje. Ker Črna gora doslej ni imela vojnih ladij, se domneva, da ji je dala Rusija v zadnjem času na razpolago več manjših torpedovk.

Vsled krečanskega vprašanja je v Turčiji zelo napet položaj. Kakor poroča rimska «Tribuna» iz Aten, je ukrenila Turčija v Tesaliji čisto izvenredne vojaške odredbe. Cela dežela je polna turških čet, rezervisti so poklicani pod orožje. Grška vlada namerava proti temu protestirati. — Mladoturki pravijo, da Kreta ne sme postati grška, temveč da se kriza mora z oziroma na vrenje v Mali Aziji, ki utegne postati nevarno mladoturškemu režimu, rešiti tako, kakor zahteva narodna čast.

Perzija. Teheran, 17. julija. Teheran je popolnoma v rokah revolucionarjev. Vsi častniki šahovih čet in kozakov, izvzemaši ruskega polkovnika Ljakova in dva druga oficirja, so se vdali revolucionarjem, ki so vsem prizanesli življenje. Bazarji se odpirajo. Šah Mohamed Ali bo s svojimi ženami pod ruskim varstvom odpravljen do Kazvina, kjer ga sprejme odotni kozaki polk in ga odpravi v Enseli.

Selške novice.

— Nasi klerikalci so radi zadnjih volitev vsi iz sebe. Kot stekli psi grizejo krog sebe in v «Domoljubu» znašajo svoje smrdljive odpadke. Posebno so se izkazali v zadnjem «Domoljubu».

— Ker diši ves dopis po kravah in maslu, se gotovo ne motimo, da je bil tudi naš župnik Rožnik zraven.

— Stražmojstru v Železnikih očita Rožnik, da ni nepristranski v izpolnjevanju službe. Seveda, klerikalci so vajeni, da se jim v farovžih in tudi ponekod drugod merio s posebno mer, zato se čudijo in čutijo prikrajšane, če kdo tudi z njimi postopa kot z drugimi zemljani.

— Predzadnji «Gorenjec» se je pošiljal, da znabiti Rožnik se mesar postane. Sedaj se pa res bojimo, da se loti mesarije. Sicer bi se ne ujedal v vsaki številki «Domoljuba» v mesarja Popča. Zdi se, da vidi v njem že prihodnjega konkurenta.

— Sicer je pa Rožnik vsestranski. Vedno mu se brenči v glavi živinoreja, kar kaže povest o srbeči kravi in o tovarni za maslo. Zadnji čas pa se je prišel sanjati tudi za streljanje, seveda le za stréljanje s kanoni, ker za manjše orožje se selški Zagloba ne meni. Zato ga je tudi tako hudo zbedlo, ko je Franc Šinkar prevrnil njegov kanon in muznil kanonirja.

— Zelo fino se Rožnik tudi izraža o g. Štupici. Očita mu stvari, ki jih ta nikdar ni govoril in pravi, da ima priče za vse to. Naj jih naznani, da se bodo vprašale. A pripravijo naj se na ričet. Tudi urednik «Domoljuba» baje ni več nedotakljiv.

— V «Domoljubu» piše Rožnik, da je Štupica hotel postati selški župan. Pred volitvijo je pa agitiral zoper kmečko stranko z lažjo, da Štupica deluje na to, da bi postal Simena župan. Kdor ne verjame, naj vpraša Kosko v Podblici.

Občni zbor zveze slovenskih zadrug.

III. redni občni zbor se je vršil dne 30. junija v dvorani mestnega doma v Ljubljani ob 3. uri popoldne: Bil je prav mnogobrojno in po zastop-

nikih posameznih zadrug, — njenih članic prav častno obiskan.

Kaže, kako potrebna je bila ustanovitev imenovane zveze, in za koliko je v teku leta vidno napredovala. Gospodarska povzdiga, gospodarski blagostan prebivalstva, to mora biti v vsespodbudo in v čast vsakemu narodu, da napreduje na tem polju vedno kvisku in kvisku. Požrtovalno, nesebično delo, zbiranje in organiziranje raztresencev v gospodarsko silo in moč, ta vzvišen namen ima Zveza slov. zadrug. Ne pomaga samo vzdihovati: to in to so naredili drugi narodi, a mi Slovenci pa nič ter pri tem držati roke križem. Tudi delati se mora, in sicer neumorno, da se pokažejo vidni uspehi.

Kako so se nasprotniki posmehovali pred dobrim poldrugim letom ob ustanovitvi te zveze, čes, pričelo se je pri glavi, ustanovilo se je zvezo, a ta zveza nima članic. Treba je bilo samo malo potrpljenja in ob prvem občnem zboru je stela zveza 90 članic. — Torej zveza brez zadrug! Pa so rekli lani zastopniki nasprotne zveze, menda dr. Krek: Vsaka organizacija in vsaka zadruga nam je ljuba, samo da koristi prebivalstvu; nič ne dene, ako je v kraju dvoje si nasprotujočih zadrug. Vsaka medsebojna tekma koristi članom, koristi ljudstvu. A kako letos? Pokazal se je blagodejni vpliv zveze slovenskih zadrug na slovensko ljudstvo, nasprotniki so se prestrašili in izdali parolo po ravno istem g. dr. Kreku: Boj na nož vsemu naprednemu združništvu, toliko časa, da je ugonobimo. Kako si to mislijo in kako bode slo, bo pokazala bodočnost!

Zvezinemu občnemu zboru je predsedoval g. predsednik J. Lenarčič ob navzočnosti 90 zastopnikov osebno udeleženih po raznih zadrugah. Druge so pooblastile razne gospode, da jih zastopajo.

Poročilo načelnega ravnatelja dr. G. Zerstava je bilo prav povoljno. Zveza je v preteklem letu sanirala razne zadruge, katere so hotele razne zveze iz kakršnih že koli vzrokov uničiti. Delokrog na širše ozemlje se v tem letu ni nič razširil. Posebno dobro se je obnesla vezina denarna izravnavna, ter je bila vsaka članica takoj obratno vedno v splošno zadovoljnost postrežena. Temu zahvaliti se je zvezini banki «Kmečki posojilnici ljubljanske okolice v Ljubljani». Obrestna mera za naložbe pri zvezi je tako ugodna, kakor pri nobenem drugem denarnem zavodu ali slični zvezi. Zveza vrši posebno delo organizacije. Od koder se je zvezo naprosilo za sodelovanje in pomoč, nikjer ni odrekla svoje pomoči. Posebno revizijam se je posvetila vsa pozornost ter je bilo do konca leta 1908 pregledanih 37 zadrug, katere so vse v lepem, večinomoma v vzornem redu. Ustanovila se je tudi blagovna centrala Agro-Merkur, katera prevzame vse glavne posle v svoje roke in pričinja pravkar s svojim delovanjem. Zveza je bila tudi poklicana k sodelovanju državne premožne akcije lansko leto, a vsled skritih zakulisnih spletk je bilo končno vse delo poverjeno Gospodarski zvezi. Omeni tudi med splošnim smehom dr. Krekovo početje, kako se trudi zvezi kolikor mogoče največ škodovati. Politična klerikalna stranka zanaša politiko tudi med združništvu, to kaže, da tem ljudem ni več sveta nobena stvar. Poročilo je bilo sprejeto z odobravanjem na znanje.

Poslovno poročilo je podal g. uradni ravnatelj Ivan Rožman. Kak duh veje pri vladi proti našemu podružništvu, se vidi, da deželna vlada ni zastopana, čeprav je lani bila. Menda si hočejo nalašč ti gospode masiti oči, da nas ne vidijo, koliko nas je. Od lanskega občnega zbora je napredovala zveza za 62 članic. Šteje letos 152 članic, mimo lani 90.

Te zadruge se razdele v sledeče vrste:

1. Posojilnica Rajfajzen., kmečke	64
2. Posojil. Sulce-Delitschovske, mestne	22
3. mlekarke zadruge	13
4. vinorejske zadruge	9
5. Kmetijske gospodar. zadruge	5
6. Gospodar. konsumane zadruge	15
7. Konjerske zadruge	3
8. Stavbinski zadrugi	2
9. Naselbinske zadruge	1
10. Perutninarski društvi	2
11. Pafniške zadruge	1
12. Vrborejska zadruga	1
13. Čebelarska zadruga	1
14. Zadruge postreščekov	2
15. Železniški zadrugi	2
16. Tiakarni	2
17. Vedovodna zadruga	1
18. Mizaraki zadrugi	2
19. Čevljarska zadruga	1
20. Vozniška zadruga	1
21. Centralni zadrugi	2

Skupaj zadrug 152

Med temi jih je s sedežem:

na Kranjskem	102
„ Primorskem	49
„ Štajerskem	1

Skupaj . 152

Od števila teh zadrug je bilo po zvezi na nove ustanovljenih 69 zadrug, ostale so prestopile od zveze iz Čelja, Ljubljane in Gorice, nekatere spleh niso bile še nikjer yčlanjene.

Skupen promet v zvezi slovenskih zadrug zbranih zadrug je znašal za l. 1908 nad . . . 250,000,000 K stanje hranilnih vlog je bilo nad . . . 50,000,000 „ stanje posojil okrog . . . 40,000,000 „ stanje rezervnih zakladov znaša . . . 2,000,000 „

Potemtakem je naša zveza po številu članic na avstrijskem jugu na drugem mestu, a glede denarnega prometa njenih zadrug na prvem mestu. Bolj pončne številke prinese «Letopis», kateri se izda. Denarna izravnavna se prav lepo razvija.

Zadruge so vplačale do konca l. 1908 na tekoči račun K 3,279,994-35 a zadrugam se je izplačalo „ 4,325,118 99

Podano poročilo nadzorstva se glasi ugodno, le gg. Legat in Pečarič bičata zaspanost kranjskih, takorekoč bližnjih članov nadzorstva. Podča se navodilo, naj se volijo na ta mesta le gospodje, ki so toliko požrtvovalni, da se udeležujejo vsaj sej, samo da bi užival kdo čast, za takega ne sme biti mesta v zvezi. (Dobro!) Računski zaključek zveze s prometom 18,261,762 88 K in 2684-01 K čistega dobička se odobri.

Pri volitvi odbora se izrebrani odborniki gg.: Lovre Susnik, Fr. Arko, H. Dominko, Jos. Tribuč, razen J. Kmeta, zopet nanovo izvolijo. Namesto odstopivših gg. dr. Frana Windischerja in Jos. Jenka se izvolijo gg. Jos. Lapajne iz Cerkljan, dr. Fran Novak iz Ljubljane in dr. Josip Mandič iz Trsta.

G. tržni nadzornik Ribnikar govori med slučajnostmi, kako naj naše združništvo preskrbuje mesta, odnosno Ljubljano z živili.

Ob sedmih zvečer zaključil g. predsednik občni zbor. Tako torej! Zveza slovenskih zadrug ni mrtverojeno dete, ni burka predpusnih maskar, kar so prorokovali razni neprijatelji; pač pa se razvija, narašča v gospodarsko moč, velesilo, s katero mera računati hočeš nočeš prijatelj, še bolj pa neprijatelj!

Umetnost in književnost

Slovenska umetniška razstava in „Slovenčevci“ Slovenci.

I.

Kdor si je ogledal slovensko umetniško razstavo v Jakopičevem paviljonu v Ljubljani, ni mogel sicer reči: to je naša slovenska umetniška razstava, ampak le: to je razstava naših slovenskih umetnikov. In kdor pozna naše klerikalce na drobno in debelo, ne more jih združiti z mirno vestjo v en hley ter napisati nanj: to je dom klerikalnih brezdomovincev. Ne! Zakaj, so tudi pošteni Slovenci med njimi, katerim bi delali krivico, da jih hočemo zapreti v eni in isti hlev, s «Slovenčevimi» Slovenci. Ali o tem pozneje; ostanimo najprej pri razstavi naših slovenskih umetnikov. Zakaj priznati moramo, da ta razstava ni naša slovenska umetniška razstava? Zato, ker ta razstava ni naša last niti v ozjem lokalnem pomenu, kaj šele last našega slovenskega naroda. Da danes stoji ponosni slovenski umetniški hram ob Latermanovem dreveredu v Ljubljani, prosim Vas, povejte mi, tigava je ta zasluga, kdo se je zanj žrtvoval . . . mar li naš slovenski narod? Ne! Ali morda Ljubljana, dežela, država? Ne! Ne! Ne! Če o kom, o naših slovenskih umetnikih moramo reči, to je sad, ki se je sam zaplodil, sam izrastel iz sebe, izcvetel, dorastel do svojega današnjega viška. Nebeden: ne Ljubljana, ne slovenski narod, ne dežela, ne država, ni videl slovenskega umetnika potikati se gladnega po tujini, nihče ni skrbel ne za njegovo sedanost, še manj za njegovo bodočnost. Nihče ni pomislil, da brez vzgoje slovenskih umetnikov, slovenski narod ne more računati na postanek, obstoj in razvoj lastne slovenske umetnosti. Kdo je potemtakem stvaritelj slovenske razstave, kdo činitelj umetniškega doma? Za prvo le zopet slovenski umetniki sami, in za drugo izmed njih le en požrtvalec mož, umetnik-mojster Jakopič. Čim večja sramota za vse one, ki niti za eno, niti za drugo niso storili ničesar, tem večja, častnejša za sluga našim slovenskim umetnikom vohče, še posebej pa mojstru Jakopiču, kot duši celega podjetja. Zato pa, ko pohajajo danes Slovenci in bratje Slovani v ta pomosni umetniški hram in slave dela naših umetnikov, le ti lahko poreko z opravičenim ponosom: Glejte, vse to je zgolj le naše delo, to je razstava kot izključna last naš samih slovenskih umetnikov!

Ni naš namen govoriti o vrednosti posameznih predmetov te razstave, zakaj dolžnost vsakega zavodnega Slovence je, da si jo ogleda in jo oceni. V dolžnost pa si stejemo, da javnosti odkrijemo, kako cemijsko delo požrtvovalnosti naših slovenskih umetnikov ravno tisti, ki danzadnem vpijeje v daljni svet: pogledite nas, tako narodnih Slovencev ni, kakor smo mi — okoli «Slovenca». Da, res ni kmalu takih Slovencev, kakršni so okoli «Slovenca»! Najlepsi dokaz temu je dejstvo, katerega z veseljem in debelo podčrtamo, namreč: jako mnogoštevilni obisk razstave od strani slovenskih duhovnikov in pristašev lajkov je za nas veselo znamenje, da se tudi med slovenskimi klerikalci še dobe močje postenjaki, katerim vsaj slovenska umetnost ne služi kot sredstvo za črne namene osebnega maščevanja. In osebno vse graje vredno maščevanje je to, kar «Slovenec» uganja proti slovenski umetniški razstavi!

II. zlet gorenjskih sokolskih društev se vrši dne 15. velikega srpana t. l. v Tržiču.

Izkaz daril.

V prospah planinske veselice, katero je priredila Kranjska podružnica «Slov. plan. društva» na korist zgradbe Prešernove kočice na Stolu dne 4. julija v «Zvezdi», so darovali v gotovini: po 20 K: gg. Rud. Kokalj in K. P. 146; 15 K: g. Holzaker; 12 K: g. Iv. Rakove; 11 K: g. Fr. Omersa; 10 K: gg. Crobath, Česnik iz Ljubljane, ravnatelj Fajdiga, Logar, dekan Koblar, Koukolik, dr. Štampihar in gospe Zora Lampret, Minka Pirčeva ter Leopoldina Šavnikova; 5 K: gg. Fock, Korošec, Krenner Fr., Pirc M., Pollak Ferd., Rebolj, dr. Janko Šavnik, Sinkovec, Windischer ter gospici Čizmanova in Fani Pollakova; 3 K: gg. Adamič, Bedenk in Krisper; 2 K: g. Habjan in gospica Janja Miklavčič.

Različne jestvine in sladčice so darovali sledeči gospodje, gospe in gospiče: Fr. Benedik, Colnar, Dolenc, Formandl, M. Golob, Fr. Jezeršek, Kocmut, Ter. Konc, Zdr. Kranjc, dr. J. Kušar, Marija dr. Kušarjeva, Božena, Nadina in Vida Kušarjeva, Leop. Krenner, Kristan, Likozar, Vinko Majdič, Joško in Anton Majdič, Ana Mally, Jelica Mayr, neimenovana, A. Novak, Fr. Omersa, Pečnik, Pfajfar, Pirc, prof. Pirnat, J. Polc, Mara in Vida Polakova, Pučnik, Rant, Rohrmann, Sajovic, Sedej, dr. Šavnik, Sumi, Rad. Ulrich, Valentič, Windischer in Zacherl.

Pivo so darovali: Pivovarna Mavrila Mayra v Kranju in pivovarna Stare v Mengšu, g. Fr. Benedik in gospa prof. Zupanova.

Vino v steklenicah: gg. Jeglič, Jäger, Robljek, Steinbauer in gospa Prečveva.

Rum: gg. Krenner, Omersa in Zacherl.

Fino žganje: gg. Kovarič in Dobeč.

Malinovec: g. Pečnik.

Malinovec, pokalice in kisle vode: lekarna Šavnik.

Dalje so darovali: g. Ferd. Hlebs zavojček sveč, gospa prof. Bučarjeva umetelni ogenj in trgovina «Merkur» nože in vilice, ki se bodo rabili pozneje v Prešernovi koči.

Za doposlano brošurico «Po desetih letih» so dosedaj poslali po 10 K: gg. Fran Deu, tovarnar v Tržiču, Jos. Doida, c. kr. dvorni svetnik v Ljubljani, dr. Anton Švigelj, odvetnik v Ljubljani; po 5 K: gg. Ant. Peterlin, c. kr. profesor v Ljubljani, Fr. Peterlin, c. kr. sodnik v Kranjski gori, Josip Stegu, c. kr. okr. živinozdravnik v Radovljici in J. Tomšič, tovarnar na Vrhniki; 4 K: g. Fr. Stupica, c. kr. notar v Št. Lenartu v Slov. Gorici; 3 K: g. Jern. Krč, oskrbnik češke kočice na Jezerskem; 2 K: gg. dr. Beuk, realčni ravnatelj v Idriji, Iv. Frisch, trgovec in posestnik v Ljubljani, Ad. Salberger, jurist v Tržiču in dr. Jakob Žmavc, c. kr. profesor v Ljubljani; 1 K: gg. Iv. Dolenc, c. kr. profesor v Ljubljani, dr. Vlad. Herle, c. kr. profesor v Kranju in Jak. Tršan, c. kr. profesor v Ljubljani.

Odbor Kranjske podružnice «Slov. plan. društva» izreka končno tem potom še enkrat najtoplejšo zahvalo vsem častitim damam, ki so pod požrtvovalnim vodstvom gospe Marije dr. Kušarjeve zastavile vse svoje spretnosti v prospah veselice. Iskrena zahvala vsem, ki so pripomogli z različnimi darili in sodelovanjem, da se je podružnična veselica tako ugodno izvršila. Srčna hvala tudi vsem ljubim gostom iz kranjske okolice, Tržiča, Radovljice, Ljubljane in iz ostale Gorenjske.

Vsem slovenskim gospodinjam toplo priporočamo

Kolinsko cikorijo

Tovarne: Kolin, Prostějov in Ljubljana.

Loterijska srečka dne 10. julija t. l.
Gradec 16 27 11 36 31

Sprejme se **krepak deček**

14 do 16 let star, s primerno šolsko izobrazbo kot **trgovski učenec**

v trgovino z mešanim blagom 183 3—2
M. Žigon v Škofji Loki.

Popolnoma varno in najbolje naložite svoj denar v

Kmečki posojilnici v Ljubljani

(nasproti Figovca :: v latni hiši :: Dunajska cesta.)
Kmečka posojilnica v Ljubljani podpira kmetovalce in je pravi kmečki denarni zavod.

Vloge se obrestujejo po 4 1/2 %.

!! V kmečki posojilnici je naloženo !!
:: že nad 15 milijonov kron. ::

Rezervni sklad čez 800.000 kron.

Za varnost pa še neomejeno jamči nad 3000 članov.
Kmečka posojilnica je edin slovenski denarni zavod, ki je vpeljal hišne nabiralnike vlog. 26—19

Kmečka posojilnica sprejema hranilne knjižice drugih denarnih zavodov kot gotov denar.

Lepa zračno

stanovanje

v novourejeni hiši pri Škofji Loki z dvema sobama, kuhinjo pritiklinami in senčnatim vrtom se poceni tako; odda. Več pove 184 2—2

Franc Kramer v Puštalu pri Škofji Loki.

Večkrat premirano!

Glinaste peči 188 52—9

štedilnike, banje za kopeli, kakor tudi kipe, vaze in druge glinaste izdelke v vseh barvah, trpežne in cene priporoča

Avgust Dreise

prva in največja tovarna peči in glinastih izdelkov v Ljubljani.

V Newyork
in Canado
Juž. Ameriko

Odhod iz Ljubljane vsak torek.

Pozor!! 12 52—46

Samo 6 dni

vozijo francoski brzoparniki La Provence, La Savoie, La Lorraine in La Touraine iz Havre v Newyork. — Najkrajša črta. —

Veljavne vozne listke in brezplačna pojasnila daje konc. potovalna pisarna

Ed. Šmarda, Ljubljana

Dunajska c. 18, nasproti znane gostilne „pri Figovcu“.

Zlate svetinje: Berlin, Pariz, Rim itd.

Naboljše kosmetično zobočistilno sredstvo

Seydlin

Izdrevatelj **D. Seydl**

Ljubljana, Spital.-Stritar ul. 7

77 52—12
Dobi se
v
lekarni
Šavnik

Od c. kr. namestništva oblastveno dovoljeni urad za revizijo in reklamacijo tovarnih listin vseh vrst in pisarna za poizvedbo tarifov

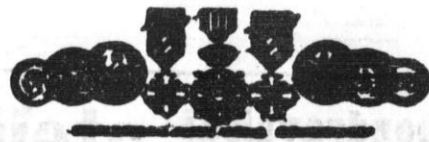
L. Jandl Trst

prevzame brezplačno revizijo vseh tovarnih listin proti 30% deležu najdenih diferenc.

Doposlajte nam torej takoj franko vaše tovarne listine letošnjega leta in v treh dneh dobite poročilo o rezultatu revizije. 14 52—87

Steckenpferd lilijino mlečno milo 58 42—23

Najmlejšje milo za kožo
:: kakor tudi za pege. ::
Dobiva se povsod.

Zobotehnični atelje Oton Seydl

v Roosovi hiši nad prodajalno v Kranju.

ZOBOVJA, tudi ne da bi se odstranilo koronine, z ali brez nebne plošče, iz KAVČUKA, kakor tudi ZLATA, dalje VRAVNALNICE in OBTURATORJI se izvršujejo po NAJNOVEJŠIH METODAH. 78 52—29

Sprejemne ure vsako nedeljo in ponedeljek od 8. ure dopoldne do 5. ure popoldne.

Največja tovarniška zaloga slamniov

za dame prazni	od K	1.—	naprej
„ „ lišpani	„ „	3.—	„
„ gospode	„ „	—80	„
„ deklice	„ „	—60	„
„ dečke	„ „	—40	„

Prepričajte se o znatno nizkih cenah!

Za gospode vedno v veliki izbiri od najcenejše do najfinije izbere. 127 13—15

Gene brez konkurence! Postrežba znano solidna!

Na debelo in drobno pri **Antonu Adamiču KLANJ, Glavni trg**
modna, galanterijska in norimberška trgovina.

POZOR! SLOVENSKO PODJETJE! POZOR!

Slavnemu občinstvu se uljudno priporoča dne 11. februarja 1909 na novo otvorjena velika manufakturna trgovina

Franc Souvan, sin - Ljubljana
v stari Souvanovi hiši na Mestnem trgu št. 22.

Ponudimo vsako poljubno množino:

161 10-7

Zarezane strešnike (prve vrste)

(za privezati in pribiti na late, torej popolnoma varno proti nevihti)

zidarsko strojno opeko, Portland-cement, peči, štedilnike, šamotne plošče za tlakanje cerkva, hodnikov i. t. d.

F. P. VIDIC & KOMP. :: Ljubljana

Na zahtevo pošljem takoj cenike in prospekte brezplačno.

Zobozdravniški obotehniški :: atelje

dr. Edvard Globočnik

v Kranju 1 52-45

je od 16. septembra 1908 slav. občinstvu na razpolago

vsaki dan in tudi v nedeljo.

Sivalni stroji in kolesa

Tovarniška zaloga 10 52-26

Iv. Jax-a v Ljubljani

Dunajska cesta 17

priporoča svoje najbolj priznane

šiv. stroje in kolesa

Ceniki na zahtevanje zastoj.

JOS. WEIBL

J. Spreitzerjev naslednik

LJUBLJANA,

Slomškove ulice št. 4.

Stavbeno-umetno in konstrukcijsko inženirsko podjetje.

Žično omrežje na stroj, ograje na mirodvoru, obmejno omrežje, vežna vrata, balkoni, verande stolpne križe, štedilnike i. t. d.

Specijaliteta: 76 52-14

valjični zastori (Rollbalken).

Električna gonilna sila.

Tovarna oljnatih barv, lak in firneža

Brata Eberl

črkošlikarja, lakirarja, stavbena in pohištvena pleskarja

Ljubljana, Miklošičeve ulice 6, nasproti hot. „Union“

Ustanovljeno 1842. Telefon 154.

52-46

Slovinci, ne zabite družbe
SV. CIRILA IN METODA

— Zaloga vsakovrstnega —

● lesenega, železnega ●
in poblazinjenega pohištva

Puc & Comp.

v Ljubljani, v Kolizeju, na Marije Terezije cesti št. 11

44-26

Avg. Agnola

Ljubljana 164 52-5

Dunajska cesta števil. 13 poleg „Figovca“

priporoča svojo bogato zalogo

stekla, porcelana, zrcal, svetilk, okvirov, šip i. t. d. Prevezema vsa v steklarsko obrt spadajoča dela po najnižjih cenah.

Prevezema vsa stavbinska in umetna steklarska dela. ::

Proračuni na zahtevo zastoj.

„Prešernova klet“ v Kranju je cel dan odprta.

Od 19. junija naprej se toči istotam 167-5

pivo iz leške pivovarne.

Tvrška R. & E. Rooss nasl. v Kranju sprejema tudi naročila na debelo za to pivo.

JOS. POGAČNIK

Josip Pogačnik

krojaški mojster v Radovljici

priporoča cenjenemu občinstvu

svojo delavnico v izdelovanje vseh vrst oblek za gospode, uradniških uniform, salonskih, turistovskih in lovskih oblek ter ogrinjal.

Vedno bogata zaloga angleškega, francoskega in brnskega sukna. — Naročila se izvršujejo po najnovejšem kroju točno in ceno ter se sprejemajo popravila.

Specijalist v izdelovanju frakov in salonskih sukenj.

Zajamčena je vestna izvršitev naročenega dela natančno po meri in izbranem kroju ter po želji naročnika. — Kdor si želi nabaviti elegantne, fine, obenem trpežne in vsem zahtevam ustrezajoče obleke, naroči si jih naj pri tej tvrdki in postal bo stalen naročnik. 86 52-19

5 52-47

Največja trgovina na Gorenjskem.

Rudolf Rus

urar v Kranju

poleg lekarne.

Ustanovljeno leta 1885.

Velika zaloga vsakovrstnih ur, zlatnine in srebrnine ter optičnih predmetov. Popravila točno in ceno. Najnižje cene. Priznane izborne blago.